



**recycling
odpady
technologie**

**PROGRAM
USUWANIA AZBESTU
ORAZ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
WRAZ Z INWENTARYZACJĄ
DLA GMINY MALECHOWO**



Niniejszy program został objęty dotacją Ministra Gospodarki
w ramach realizacji w 2009 roku zadań wynikających z
„Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”

Gliwice, październik 2009r.

ROT RECYCLING ODPADY TECHNOLOGIE S.C.
44-101 Gliwice, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 11

TEMAT: PROGRAM
USUWANIA AZBESTU
ORAZ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST
WRAZ Z INWENTARYZACJĄ
DLA GMINY MALECHOWO

**ZAMAWIA-
JĄCY:** **POWIAT SŁAWIEŃSKI**
UL.SEMPOŁOWSKIEJ 2A
76-100 SŁAWNO

Autor
opracowania: **mgr Krzysztof Tyrała wraz z zespołem**
ekspert Polskiej Izby Ekologii
w zakresie gospodarki odpadami

Gliwice, październik 2009r.

SPIS TREŚCI

	strona
1. DANE OGÓLNE	5
1.1. Nazwa opracowania	5
1.2. Zleceniodawca	5
1.3. Autor opracowania.....	5
1.4. Podstawa opracowania.....	6
1.5. Cel i zakres opracowania	6
1.6. Podstawowe informacje charakteryzujące Gminę Malechowo.....	7
2. PRAWNE ASPEKTY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI BUDOWLANYMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	8
2.1. Uregulowania prawne	8
2.2. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest	13
3. WŁAŚCIWOŚCI FIZYKOCHEMICZNE AZBESTU	15
4. ZASTOSOWANIE WYROBÓW BUDOWLANYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	17
4.1. Zastosowanie azbestu	17
4.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest	19
4.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym	20
4.4. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie.....	21
5. OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW LUB UŻYTKOWNIKÓW - BEZPIECZNE UŻYTKOWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	23
6. PROCEDURY - OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI ORAZ ZARZĄDCÓW PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	24
6.1. Procedury	24
6.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	41
7. ZAGROŻENIA DLA LUDZI WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI AZBESTU W ŚRODOWISKU	42
7.1. Deklaracja Brukselska	42
7.2. Źródła narażenia na działanie azbestu	43
7.3. Skutki narażenia na działanie pyłu azbestowego.....	43
8. PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032 - ZAŁOŻENIA OGÓLNE	45
8.1. Krótka charakterystyka „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu. na lata 2009-2032.”	45
8.2. Zakres zadań dla gminy i powiatu wynikający z „ Programu...”	46

9. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIO-POMORSKIEGO NA LATA 2009-2012 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY 2013-2028	48
9.1. Aktualny stan gospodarki odpadami zawierającymi azbest wg WPGO.....	48
9.2. Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami zawierającymi azbest wg WPGO.....	49
10. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINYMALECHOWO.....	51
10.1. Wstęp.....	51
10.2. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz uwzględnieniem nieruchomości, na których występują	53
10.3. Określenie stanu wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz stopień pilności ich usunięcia	56
10.4. Baza danych problematyki azbestowej	71
10.5. Określenie rejonów szczególnie zagrożonych wyrobami zawierającymi azbest.	71
10.6. Określenie dalszego sposobu gospodarki odpadami azbestowymi z uwzględnieniem ich transportu oraz możliwościami ich unieszkodliwiania	72
10.6.1. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest.....	72
10.6.2. Transport odpadów zawierających azbest	74
10.6.3. Możliwości i miejsca składowania odpadów zawierających azbest.....	75
11. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PROGRAMU	76
12. HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU	78
13. KOSZTY USUNIĘCIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z OBIEKTÓW OSÓB FIZYCZNYCH.....	80
14. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM.....	82
14.1. Wstęp	82
14.2. Określenie wskaźników monitorowania i oceny skuteczności realizacji programu.....	83
14.3. Określenie sposobu monitorowania i zarządzania programem.	84
15. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU - ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	85
16. ZAŁĄCZNIKI.....	86

1. DANE OGÓLNE

1.1. Nazwa opracowania

PROGRAM USUWANIA AZBESTU ORAZ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST DLA GMINY MALECHOWO

1.2. Zleceniodawca

POWIAT SŁAWIEŃSKI, ul. Sempołowskiej 2a, 76-100 Sławno.

Niniejszy program został zrealizowany w wyniku uchwały Nr XXV/237/2009 z dnia 26 maja 2009 r. Rady Gminy w Malechowie w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia dotyczącego realizacji projektu pod nazwą „Powiatowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją i programami gminnymi” – w ramach konkursu organizowanego przez Ministra Gospodarki na realizację zadań wynikających z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”, uchwały Nr XXX/III/207/09 Rady Powiatu w Sławnie z dnia 30 czerwca 2009r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia dotyczącego realizacji zadania pod nazwą „Powiatowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją i programami gminnymi” z gminami: Gminą Miasto Darłowo, Gminą Darłowo, Gminą Sławno, Gminą Malechowo oraz w wyniku dotacji uzyskanej w ramach konkursu Ministra Gospodarki na realizację w 2009 roku zadań wynikających z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”, na opracowanie przedmiotowego programu.

1.3. Autor opracowania

ROT RECYCLING ODPADY TECHNOLOGIE S.C., 44-101 Gliwice, ul. Prymasa
Stefana Wyszyńskiego 11.

1.4. Podstawa opracowania

- Umowa nr 57/09 z dnia 30.07.2009 r.,
- Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst z 2008 r. - Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27.04.2001 r. o odpadach (jedn. tekst z 2007 r. - Dz. U. Nr 39, poz. 251 z późn. zm),
- „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, Uchwała nr 122/2009 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r.,
- Rozporządzenia i zarządzenia dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest – wymienione w pkt.2.1 nin. Programu.

1.5. Cel i zakres opracowania

Celem przedmiotowego programu jest spowodowanie działań związanych z oczyszczeniem terenu Gminy Malechowo z azbestu, tj. wyrobów budowlanych zawierających azbest jak również pozostałych wyrobów zawierających azbest i odpadów azbestowych w określonym horyzoncie czasowym.

Zakres programu obejmuje prawne aspekty postępowania z wyrobami budowlanymi i odpadami zawierającymi azbest, właściwości azbestu i zastosowanie wyrobów budowlanych zawierających azbest, zagrożenia dla ludzi wynikające z obecności azbestu w środowisku, zakres zadań dla gminy wynikający z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, skalę ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo, inwentaryzację oraz określenie ilości wyrobów i odpadów zawierających azbest, kierunki działań organizacyjnych i finansowych, harmonogram realizacji programu oraz zarządzanie programem.

1.6. Podstawowe informacje charakteryzujące Gminę Malechowo

Poniższe informacje przedstawiono zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Malechowo*:

Gmina Malechowo położona jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, pomiędzy byłymi ośrodkami wojewódzkimi Koszalinem i Słupskiem (w odległości odpowiednio 28 i 38 km do siedziby władz gminy). Północne sołectwa gminy w linii prostej oddalone są od 10 - 12 km od brzegu morskiego. „Oknem” na morze jest dla Gminy niewielki port rybacki, handlowy i turystyczny – Darłowo. Gmina Malechowo wchodzi w skład powiatu sławieńskiego. Sąsiaduje od północy i zachodu z należącymi również do tego powiatu gminą wiejską Sławno i gminą wiejską Darłowo, od zachodu i południa zaś - z gminą miejsko-wiejską Sianów i gminą miejsko-wiejską Polanów, należącymi do ziemskiego powiatu koszalińskiego. Południowo wschodni skraj gminy jest oddalony o kilka kilometrów od granicy województwa pomorskiego – oddzielony od niej wąskim pasem terenu należącym do gminy Polanów.

Gmina Malechowo zajmuje obszar o powierzchni geodezyjnej 22 663 ha. Obszar ten stanowi 21,7% powierzchni powiatu sławieńskiego i 1,0% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Malechowo jest najmniejszą obszarowo gminą wiejską powiatu sławieńskiego. Pod względem powierzchni gmina Malechowo zajmuje 14-15 miejsce wśród 53 wiejskich gmin województwa zachodniopomorskiego. Dominujący udział w strukturze władania gruntów (ponad 50% powierzchni gminy) posiada Skarb Państwa. Jest on głównie reprezentowany przez Agencję Nieruchomości Rolnych oraz PGL Lasy Państwowe.

Obszar gminy podzielony jest na 26 sołectwa: Bartolino, Białęcino (obejmujące również miejscowość Białęcinniec), Borkowo, Laski, Darskowo, Drzeńsko (Wodzisław i Zalesie), Gorzyca, Grabowo (Uniedrożyn), Karwice (Karw, Karwiczki, Miłomyśl, Sęczkowo), Kosierzewo, Kusice (Kusiczki i Krzekoszewo), Lejkowo (Lejkówko), Malechowo, Malechówko, Niemica, Ostrowiec (Nowy Żytnik), Paprotki, Paproty, Pękanino (Kawno), Podgórci (Uniesław), Przystawy (Pięćmiechowo), Sulechowo, Sulechówko (Witosław, Kukułczyn), Święcianowo, Żegocino i Zielenica. Gmina, którą charakteryzuje znacznym rozproszeniem struktury osadniczej, liczy 43 zamieszkałe miejscowości.

2. PRAWNE ASPEKTY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI BUDOWLANymi I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

2.1. Uregulowania prawne

Do aktów prawnych regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest należą:

- **ustawy dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest:**
- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (jedn. tekst z 2006 r. Dz. U. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.). W przypadku występowania azbestu (Art. 30 ust. 3) właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykułu, jeśli ich realizacja m.in. może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska bądź pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych.
- **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z 1998r. Nr 156, poz.1018, z 2000 r. Nr 88, poz. 986, z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 154, poz. 1793 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78, i Nr 65, poz. 596). Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
- **Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych** (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.). Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji

i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

- **Ustawa z dnia 27.04.2001 r. o odpadach** – jedn. tekst z 2007 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.). Zgodnie z Art. 1 ust. 1 ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.
- **Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska** – jedn. tekst z 2008 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Zgodnie z Art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom (w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu.
- **Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw** (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn.

zm.). Ustawa reguluje sposób postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. Art. 54 ustawy odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

- **Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 199, poz. 1671). Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.
- **Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 , poz. 72). Ustawa wprowadza zmiany do ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.
- **Rozporządzenia i zarządzenia dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest**
- Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).

-
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 11 września 1996 r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na czynniki (Dz. U. Nr 121, poz. 571).
 - Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11 i z 2003 r. Nr 5, poz. 50).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska w całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 161, poz. 1335).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).
 - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).

-
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów kształcących dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 236, poz. 1987)..
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876, zm. Dz. U/2008, Nr 200, poz.1235),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 maja 2004 r. sprawie dopuszczenia do dnia 31 grudnia 2004 r. wyrobów zawierających włókna azbestowe do produkcji lub do wprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 131, poz. 1406).zm.)
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 maja 2004 r. sprawie dopuszczenia do dnia 31 grudnia 2004 r. wyrobów zawierających włókna azbestowe do produkcji lub do wprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 131, poz.1406).zm.)

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 254, poz. 2573 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, zm.: 2005 Nr 160, poz. 1356).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 14.02.2006 w sprawie wzoru dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30 poz. 213).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 25.05.2007 w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686).

2.2. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest

W wyniku demontażu, rozbiórki, wyburzeń, usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów, budowli i urządzeń powstają odpady zawierające azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) ściśle wymienia rodzaje odpadów zawierających azbest, które zostały zaliczone do odpadów niebezpiecznych.

W zależności od źródła powstawania w katalogu wymieniono 9 rodzajów odpadów zawierających azbest:

1. Kod **06 07 01*** Podgrupa: Odpady z produkcji... chloru i chlorowców
rodzaj : **Odpady azbestowe z elektrolizy**
2. Kod **06 13 04*** Podgrupa: Odpady z innych procesów nieorganicznych
rodzaj : **Odpady z przetwarzania azbestu**
3. Kod **10 11 81*** Podgrupa: Odpady z hutnictwa szkła
rodzaj : **Odpady zawierające azbest**
4. Kod **10 13 09*** Podgrupa: Odpady z produkcji spoiw mineralnych...
rodzaj : **Odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-ceramicznych**
5. Kod **15 01 11*** Podgrupa: Odpady opakowaniowe...
rodzaj : **Opakowania metali zawierające niebezpieczne elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi**
6. Kod **16 01 11*** Podgrupa: Zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy...
rodzaj : **Okładziny hamulcowe zawierające azbest**
7. Kod **16 02 01*** Podgrupa: Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych
rodzaj : **Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest**
8. Kod **17 06 01*** Podgrupa: Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
rodzaj : **Materiały izolacyjne zawierające azbest**
9. Kod **17 06 05*** Podgrupa: Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
rodzaj : **Materiały konstrukcyjne zawierające azbest**

* - odpad niebezpieczny

3. WŁAŚCIWOŚCI FIZYKOCHEMICZNE AZBESTU

Przez azbest należy rozumieć grupę włóknistych krzemianów, naturalnych minerałów o budowie krystalicznej, tj.:

- azbest chryzotylowy - chryzotyl (azbest biały)
- azbest krokidolitowy - krokidolit (azbest niebieski)
- azbest amozytowy (gruenerytowy) - amozyt
- azbest antofilitowy - antofilit
- azbest termolitowy - termolit
- azbest aktynolitowy - aktynolit

Główne cechy azbestu to odporność na wysoką temperaturę i wysoka odporność na działanie środowiska agresywnego, chemicznego. Azbest odznacza się również wysoką wytrzymałością mechaniczną i wysoką odpornością na korozję.

Największe znaczenie ze względu na swoje właściwości posiadał azbest biały - chryzotyl i azbest niebieski - krokidolit.

Włóknisty charakter azbestu wraz z w/w cechami to główne właściwości fizykochemiczne, które pozwoliły na jego szerokie zastosowanie.

Włókna azbestu w zależności od odmiany azbestu mają długość kilku centymetrów i średnicę kilku milimetrów, osiągając wartości submikronowe.

Główne zastosowanie znalazł azbest biały - chryzotyl, azbest niebieski - krokidolit i azbest amozytowy. Biorąc pod uwagę różnicę w budowie włókien azbestu chryzotylowego i azbestu krokidolitowego oraz amozytowego, pył azbestu chryzotylowego jest mniej groźny od pyłu azbestu krokidolitowego i amozytowego w odniesieniu dla zdrowia ludzi. Włókna chryzotylu są znacznie dłuższe od krokidolitu i amozytu, natomiast średnica chryzotylu jest mniejsza od krokidolitu i amozytu. Włókna chryzotylu są „długie” i „miękkie”, natomiast krokidolitu i amozytu są „krótkie”, „twarde” i „grube”.

W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę właściwości fizykochemicznych azbestu.

Tab.1

Charakterystyka właściwości fizykochemicznych wybranych odmian azbestu

Właściwości	Chryzotyl	Krokidolit	Amozyt
Barwa ¹⁾	biała do jasnozielonej, żółta	niebieska, lawendowa, zielona	brązowa, szara
Główny składnik chemiczny [%] ²⁾	SiO ₂ - 38 - 42 MgO - 38 - 42 Fe ₂ O ₃ - 0 - 5 FeO - 0 - 3	SiO ₂ - 38 - 42 MgO - 38 - 42 Fe ₂ O ₃ - 13 - 18 FeO - 3 - 21	SiO ₂ - 49 - 52 MgO - 5 - 7 Fe ₂ O ₃ - 0 - 5 FeO - 35 - 40
Struktura włókna ¹⁾	bardzo liczne włókna, łatwo rozdzielne	włókniste	blaszkowate, grube
Długość włókien [mm] ³⁾	0,2 - 200	0,2 - 17	0,4 - 40
Średnica włókien [mm] ³⁾	0,03 - 0,08	0,06 - 1,2	0,15 - 1,5
Powierzchnia [m ² /mg] ³⁾	10 - 27	2 - 15	1 - 6
Gęstość [g/cm ³] ²⁾	2,55	3,3 - 3,5	3,4 - 3,5
Temperatura rozkładu [°C] ²⁾	450 - 800	400 - 800	600 - 900
Temperatura topnienia [°C] ²⁾	1515	1170	1395
Twardość wg Mosha ³⁾	2,5 - 4,0	4,0	5,5 - 6,0
Odporność na kwasy ³⁾	bardzo słaba	dobra	dość dobra
Odporność na zasady ³⁾	bardzo dobra	dobra	dobra
Tekstura ²⁾	elastyczna, jedwabista i twarda	elastyczna do łamliwej	łamliwa

Źródło: ¹⁾ Szymczykiewicz K.: Uwaga azbest, IWZZ Warszawa 1989, s. 10 - 12.

²⁾ Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997, s. 7.

³⁾ Poradnik gospodarki odpadami, Verlag Dashäfer, Warszawa 2006, tab. 4.5.5.2/1.

4. ZASTOSOWANIE WYROBÓW BUDOWLANYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

4.1. Zastosowanie azbestu

Właściwości fizykochemiczne azbestu powodowały, że był stosowany w ponad kilku tysiącach wyrobów zawierających azbest, a najbardziej rozpowszechniony w wyrobach budowlanych, energetyce, przemyśle chemicznym i transporcie. Do najważniejszych wyrobów azbestowych należą (*K.Szymczykiewicz, 1989*):

1. Wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: płyty faliste, obudowy, płyty Karo, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35 % azbestu. Wyroby te są ogniotrwałe, odporne na korozję i gnicie, wytrzymałe na działania mechaniczne.
2. Wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także ubrań i tkanin ognioodpornych. Należą do nich: wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy. Zawierają one, w zależności od przeznaczenia, od 75 do 100 % azbestu, głównie chryzotyłu.
3. Wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione. Najbardziej powszechnymi wyrobami uszczelniającymi były płyty azbestowo-kauczukowe, które charakteryzują się odpornością na podwyższoną temperaturę, wytrzymałością na ściskanie, nieznacznym odkształceniem trwałym, dobrą elastycznością. Płyty mogą być zbrojone. Szczeliwa plecione były stosowane do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, a także w środowisku wody, pary wodnej, gazów obojętnych i aktywnych, kwasów organicznych i nieorganicznych, smarów, olejów, rozpuszczalników, gazów spalinowych, ługów, roztworów soli.
4. Wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego typu hamulców. Azbest chryzotylowy stosowany do ich produkcji chronił elementy robocze przed zbytnim przegrzaniem.
5. Wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40 % azbestu.

Poza tym azbest stosowany był w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym do filtracji, jako wypełniacz do lakierów, do izolacji przewodów grzewczych.

Tab. 2

Najważniejsze wyroby azbestowe i zawartość w nich azbestu ¹⁾

Wyroby	Przybliżona zawartość azbestu [% wag]	Rodzaj azbestu	Uwagi
Wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie	10 - 15	chryzotyl amozyt krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Wyroby azbestowo-cementowe obejmujące rury ciśnieniowe, kanalizacyjne i wodociągowe	12 - 15	chryzotyl krokidolit amozyt	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Ogniodporne płyty izolacyjne	25 - 40	amozyt chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim lub z uwodnionym krzemianem wapnia albo też z zasadowym węglanem magnezu
Wyroby izolacyjne łącznie izolacjami natryskowymi	12 - 100	amozyt chryzotyl krokidolit	luźne mieszaniny włókien azbestowych z materiałami nieorganicznymi: z cementem, gipsem., z krzemianem wapnia, węglanem magnezu, ziemią okrzemkową
Złącza i uszczelki	25 - 85	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z elastomerami, włókiennicze wyroby azbestowe plecione
Materiały cierne, wyroby włókiennicze	65 - 100	chryzotyl krokidolit	włókiennicze wyroby azbestowe takie jak przędza, rowingi, ubranie, taśmy, węże
Płytki i wykładziny podłogowe	5 - 7,5	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną
Wyroby z mas plastycznych i obudowy akumulatorów	55 - 70	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną i gumą termoodporną
Wypełniacze, wzmocnienia i wyroby z nich produkowane (wojłok, karton, papier, filtry do wina i piwa, kity, kleje, powłoki ochronne itp.)	25 - 98	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z różnymi masami plastycznymi lub z masami bitumicznymi

Źródło: ¹⁾ Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997, s. 11.

4.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo- cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Źródło: Program usuwania azbestu..., Ministerstwo Gospodarki i Pracy

4.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym

Do zastosowania w budownictwie mieszkaniowym wyrobów twardech (azbestocement - 10 - 15 % zawartości azbestu) należy zaliczyć:

- elewacje ścian,
- pokrycia dachowe,
- rury azbestowo-cementowe,
- materiały ognioochronne do konstrukcji budynków.

Do prac elewacyjnych stosowano następujące materiały:

- płyty barwne, autoklawizowane typu Acekol, Kolorys, Pikolorys,
- płyty azbestowo-cementowe, prasowane płaskie okładzinowe,
- płyty lignocementowe modyfikowane,
- płyty prasowane typu Karo.

Do prac dachowych stosowano następujące materiały:

- płyty faliste, płyty azbestowo-cementowe oraz gąsiory,
- płyty prasowane typu Karo.

Rury azbestowo-cementowe stosowano jako:

- rury ciśnieniowe - wodociągowe (woda pitna),
- rury (grawitacyjne) kanalizacyjne - ścieki bytowo-gospodarcze

Stosowanymi materiałami ognioochronnymi (wyroby twarde i wyroby miękkie zawierające azbest) do konstrukcji budynków były ¹:

- płyty ogniochronne „Sokalit”.
- płyty ogniochronne „Pyral”,
- tynki z dodatkiem azbestu,
- natryski masy ogniochronnej z azbestem na konstrukcje budynków

¹ Źródło: Wojciechowska-Piskorska H., Skuczka L.: Ochrona przed azbestem, ODiDKo, Gdańsk 2000, s. 28 - 30.

Zastosowanie płyt ogniochronnych z „Sokalitu”:

„LIPSK I”

- sufit podwieszony na wszystkich kondygnacjach wykonany z „Sokalitu”,
- słupy i rygle obudowane „Sokalitem”,
- ściany osłonowe od I do V piętra: od zewnątrz szkło hartowane, pustka powietrzna, płyta „Sokalit”, wełna mineralna,
- obudowa szybów dźwigowych od wewnątrz - płyty z „Sokalitu”,
- całość klatki schodowej obudowana płytą „sokalitywą”

„LIPSK II”

- sufit podwieszony z płyty gipsowej, jedynie na poziomie piwnicy, w suficie płyty „sokalitywe”.
- osłona belek stalowych stropu „Sokalitem”, osłona słupów i rygli na antresoli z „Sokalitu”
- obudowa szybów dźwigowych: od wewnątrz - płyty „sokalitywe” - na poziomie parteru, płyty gipsowe ogniochronne w wyższych kondygnacjach²

Tynki z dodatkiem azbestu oraz natryskowe masy ogniochronne stosowane były jako izolacje termiczne (ognioodporne) i akustyczne w obiektach użyteczności publicznej (sale koncertowe, sale kinowe).

4.4. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie

Jako wyroby twarde zawierające azbest stosowane w ciepłownictwie można wymienić:

- rury ciśnieniowe (woda pitna) - rury cementowo azbestowe
- rury kanalizacyjne (grawitacyjne), kanalizacja wewnętrzna.

Jako wyroby miękkie stosowane w ciepłownictwie można wymienić:³

- szczeliwa azbestowo-kauczukowe o nazwie „Polonit” i „Gambit” (od nazw producentów),

² Źródło: Wojciechowska-Piskorska H., Skucza L.: Ochrona..., op. cit., s. 28-30

³ Ibid

-
- płaszcze azbestowo-cementowe o zawartości azbestu pow. 50% i płaszcze azbestowo-gipsowe,
 - sznury i tektura azbestowe.

Szczeliwa azbestowo-kauczukowe („Polonit”) stosowano jako płyty i uszczelki do połączeń armatury prowadzącej wodę o wysokich parametrach lub parę, gazy obojętne i aktywne, roztwory soli nieorganicznych i organicznych.

Szczeliwa azbestowo-kauczukowe („Gambit”) stosowano jako płyty i uszczelki do uszczelniania stałych elementów maszyn i urządzeń pracujących w środowiskach, w których występuje para wodna, woda i wysoka temperatura do 500°C.

5. OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW LUB UŻYTKOWNIKÓW - BEZPIECZNE UŻYTKOWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Do obowiązków właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest należy:

- dokonanie przeglądu technicznego obiektów i urządzeń budowlanych lub instalacji przemysłowych wraz z identyfikacją rodzaju azbestu oraz ze sporządzeniem „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”
- przedłożenie wyników inwentaryzacji (jako informacja) marszałkowi województwa (przedsiębiorca), odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami),
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu. (Dla każdego pomieszczenia, gdzie może występować azbest w różnej postaci, należy sporządzić plan kontroli jakości powietrza obejmujący pomiary stężenia azbestu. Dopuszczalne stężenia azbestu w powietrzu w środowisku pracy zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy [Dz. U. Nr 217, poz. 1833 i z 2005 r. Nr 212, poz. 1769]).
- podjęcie decyzji o usuwaniu azbestu,
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest (na co najmniej 30 dni przed ich rozpoczęciem, a w zgłoszeniu określa się, że zabezpieczenie lub usuwanie wyrobów budowlanych zawierających azbest wykona firma specjalistyczna posiadająca zatwierdzony decyzją program usuwania odpadów azbestowych z obiektów budowlanych na terenie Gminy Malechowo),
(§ 6 ust.4 Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości obowiązany jest zgłosić prace polegające na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest Dz.U. Nr 71. poz. 649)
- dokonanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest (wyłącznie wykonawca prac spełniający wymogi w tym zakresie, wymogi jak dla wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest),
- opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń, w których jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

6. PROCEDURY - OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI ORAZ ZARZĄDCÓW PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

6.1. Procedury

Ministerstwo Gospodarki w ramach realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” zaproponowało procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

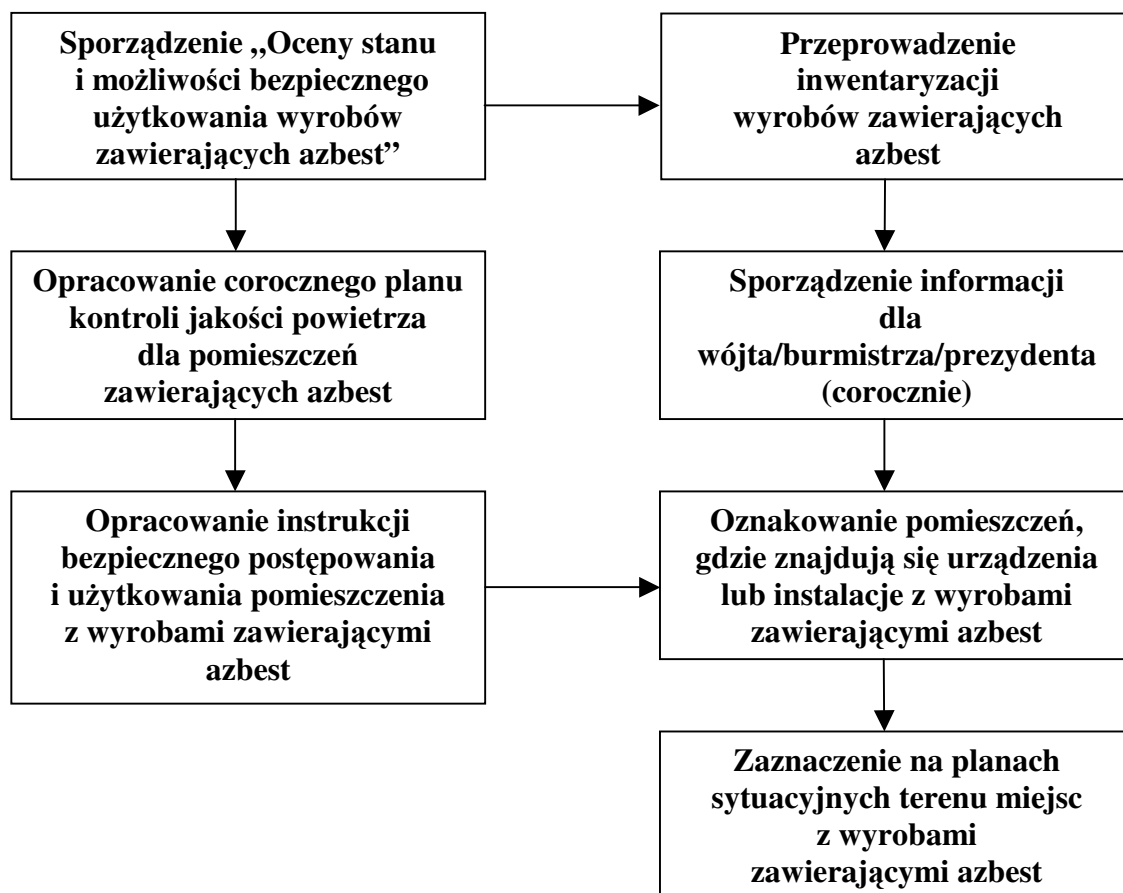
Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 1

Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje cały okres, w którym budynek, budowla, instalacja lub urządzenie przemysłowe oraz teren, niezależnie od ich wielkości lub stanu, charakteryzuje się tym, że znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,

- *po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.*

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej oceny. Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest - informacje o wyrobach zawierających azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach:

- *jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej marszałkowi;*
- *drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.*

Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informacje odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Wzory informacji według załączników:

- *nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.*
- *nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.*

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

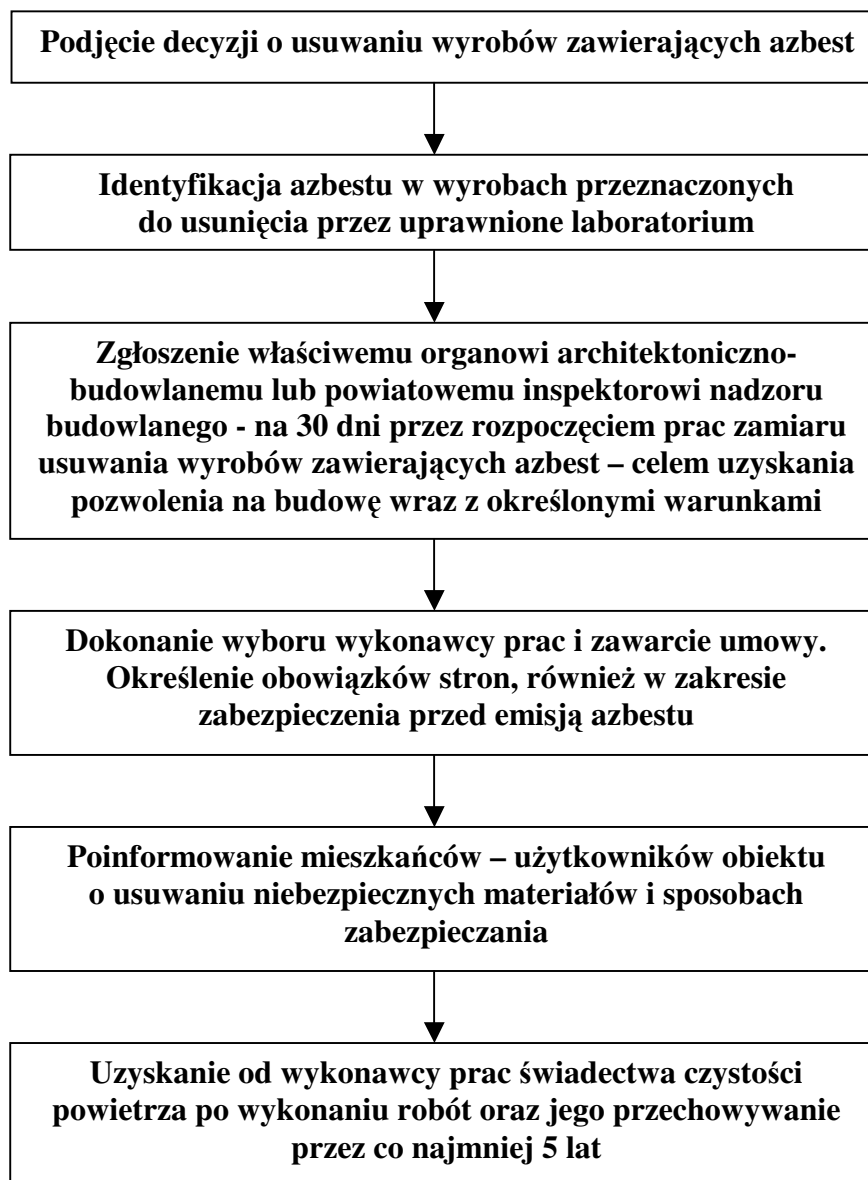
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- *oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,*
- *opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,*
- *zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.*

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”) lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2.

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli, zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- *sporządzaniu „Oceny...”,*
- *sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,*
- *zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.*

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

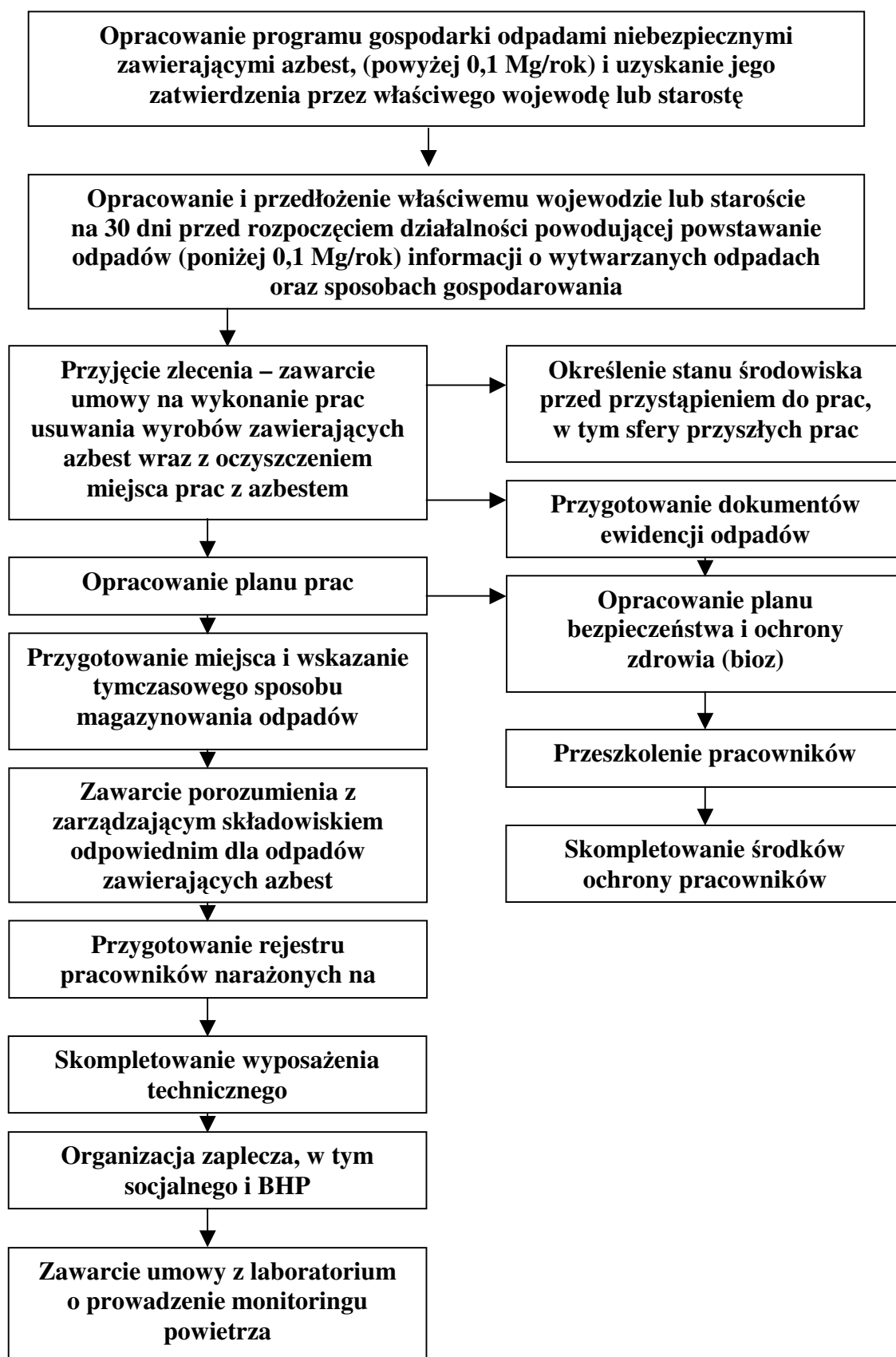
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek dopełnienia wymogów wynikających z przepisów ustawy – Prawo budowlane tj. uzyskania pozwolenia na budowę lub złożenia z odpowiednim wyprzedzeniem wniosku zgłoszenia robót budowlanych. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30 ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy - Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Procedura 3.

Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

W rozumieniu przepisów ustawy o odpadach (art. 3 ust. 3 pkt. 22) wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej, a więc wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest zatwierdzonego przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów, starostę. W niektórych, określonych ustawą przypadkach, program zatwierdza wojewoda.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,*
- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku,*
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,*
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,*
- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów niebezpiecznych.*

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów lub zmianą tej działalności wpływającą na ilość lub rodzaj wytwarzanych odpadów lub sposobów gospodarowania nimi, opracowuje i składa właściwemu wojewodzie lub staroście (w 4 egzemplarzach) informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania nimi.

Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady*

mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,

- *określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,*
- *informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,*
- *opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,*
- *wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów.*

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- *określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,*
- *określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,*
- *aktualną „Ocenę stanu...”,*
- *przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,*
- *ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,*
- *określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,*
- *określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,*
- *zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,*
- *charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.*

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, "plan bioz", obejmujący m.in.:

- *informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,*
- *informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,*

- *informacje o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym: określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia, konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,*
- *określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,*
- *wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.*

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnione instytucje i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych zabezpieczających pracowników w czasie trwania robót i oczyszczania terenu.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- *karta ewidencji odpadu,*
- *karta przekazania odpadu.*

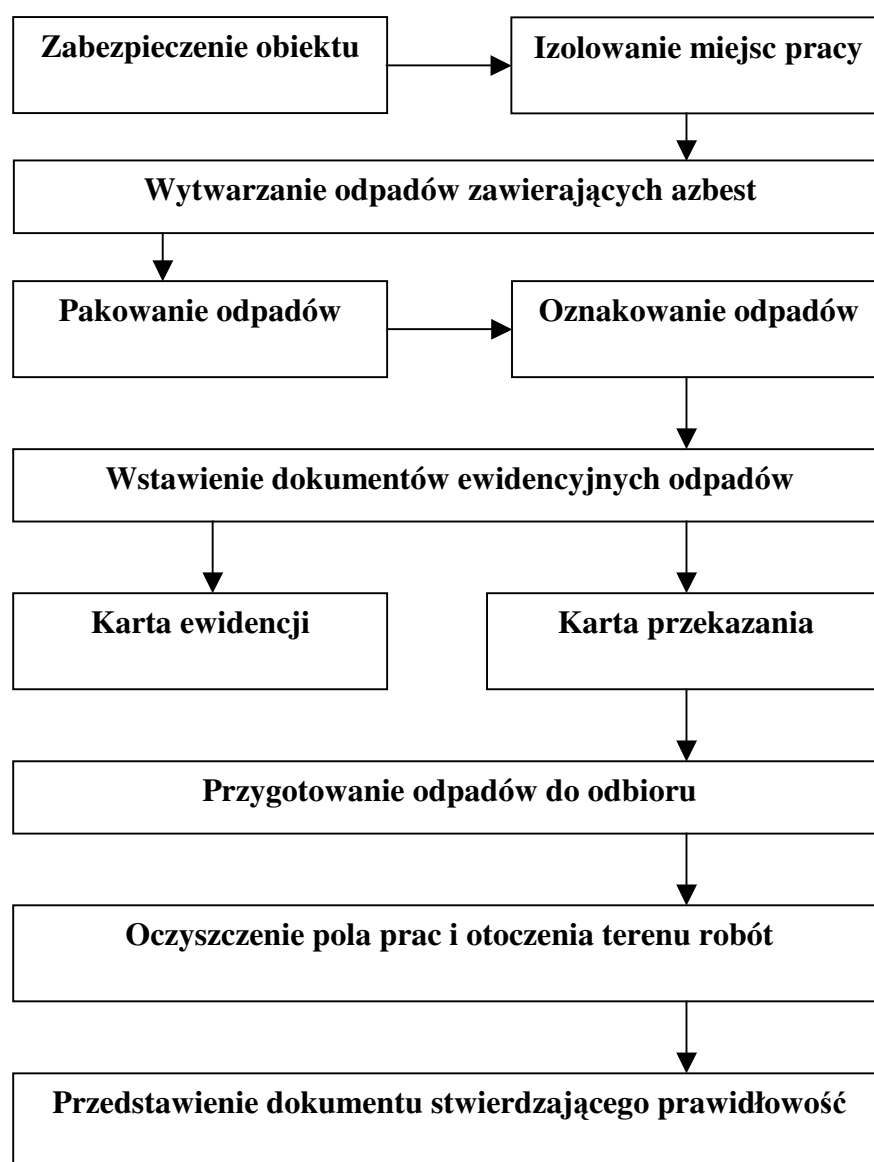
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców (wytwórców odpadów) prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na wstępie należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczne odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie Azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie Azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- *nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,*
- *demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,*
- *odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,*
- *prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,*
- *po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,*
- *codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.*

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m³, (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub, jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też

w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzы) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalane przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

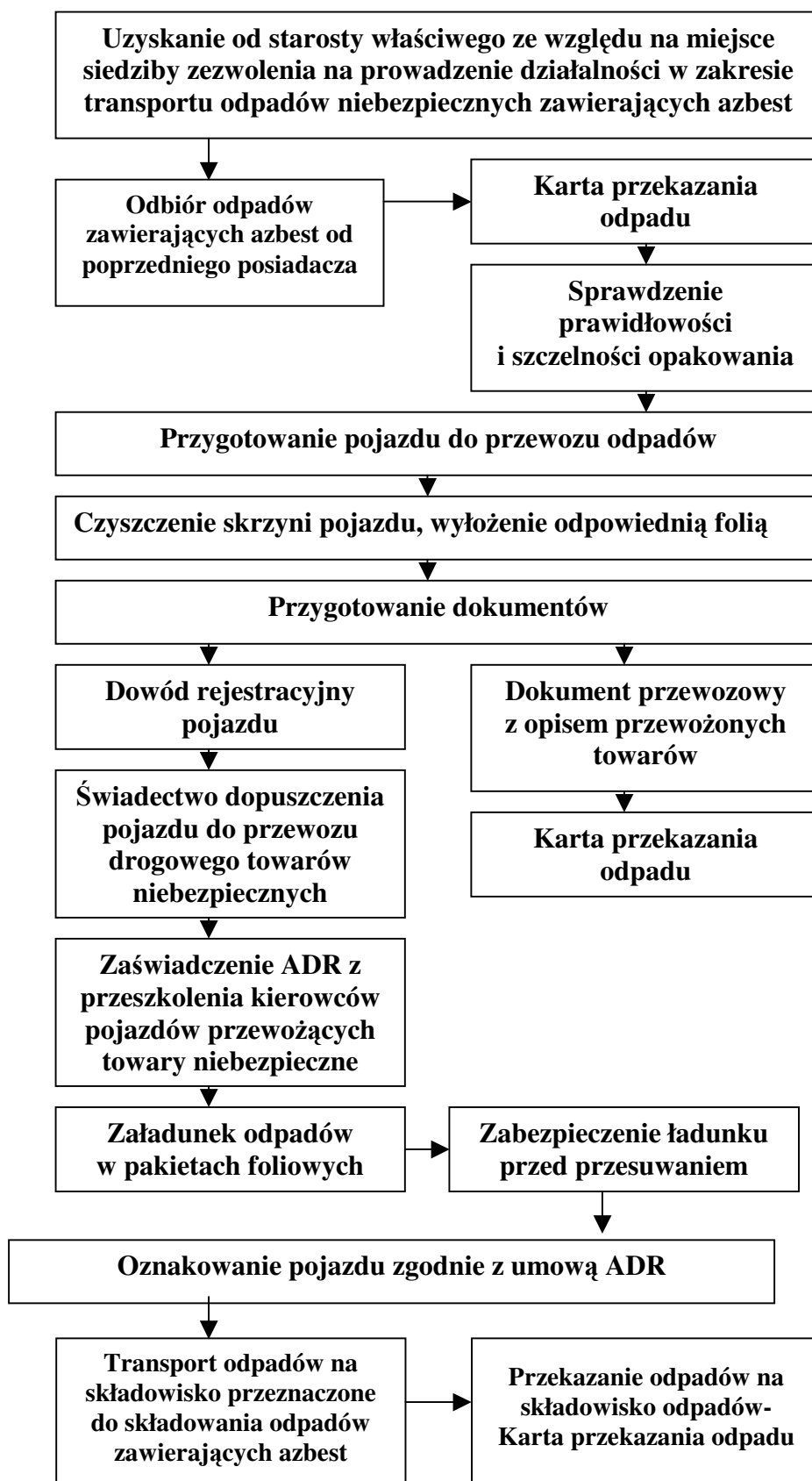
- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokydolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucje.

Procedura 5.

Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta. Właściwym starostą do wydania zezwolenia na transport odpadów jest starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów powinien zawierać:

- *wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku, gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia, zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,*
- *oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,*
- *wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,*
- *przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,*
- *przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.*

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów. Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- *posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,*
- *posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,*
- *posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,*
- *posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,*
- *oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,*

- *utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,*
- *sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie litera „a”,*
- *sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.*

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- *numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełna nazwę,*
- *klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,*
- *liczbę sztuk przesyłki,*
- *całkowitą ilość przewożonych odpadów,*
- *nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).*

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności. Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

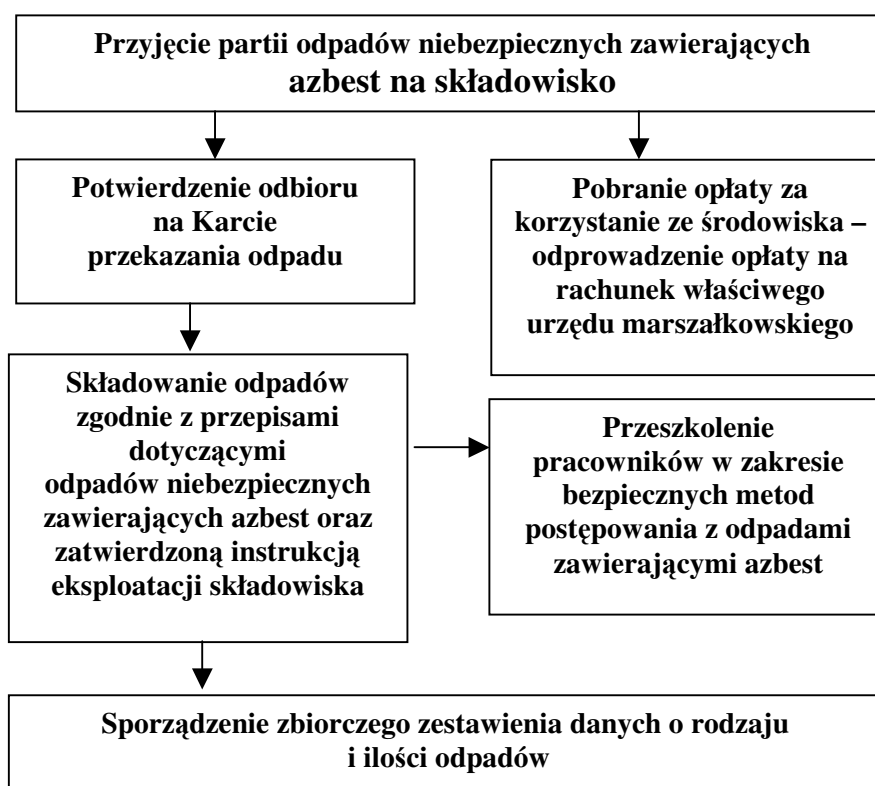
Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu „big-bag”) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika.

Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwwały się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub

plandeką przed uszkodzeniem. Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu. Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Procedura 6.

Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.



Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania na składowiskach odpadów lub na wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- *przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,*
- *potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,*
- *sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,*
- *składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,*
- *zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,*
- *wykorzystywanie racjonalnie pojemności eksploatacyjnej składowiska.*

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01 i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.*

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcje eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest, opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy pomocy urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest rzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01 i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.*

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

6.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, zobowiązany jest do przeprowadzenia kontroli stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny tych wyrobów - „OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia MGPIPS z dnia 2 kwietnia 2004 r., Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Przepisy dokładnie określają, kiedy usuwanie wyrobów zawierających azbest jest konieczne i jak należy postępować z obiektami, w których użyto azbestu, a jak wtedy, kiedy należy zabezpieczyć wyroby zawierające azbest.

7. ZAGROŻENIE DLA LUDZI WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI AZBESTU W ŚRODOWISKU

7.1. Deklaracja Brukselska

W dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli odbyła się Europejska Konferencja nt. Azbestu. W wyniku obrad przedstawiono Deklarację Brukselską (Rezolucję wstępną) dotyczącą azbestu. W preambule Deklaracji stwierdzono, że *„azbest pozostaje w Europie⁴ głównym czynnikiem rakotwórczym w środowisku pracy. Wyroby azbestowe obecne są w europejskich domach, budynkach użyteczności publicznej i w infrastrukturze, a odpady azbestowe w naszym środowisku w dalszym ciągu, w stopniu trudnym do oszacowania, są przyczyną chorób i umieralności”*.

Deklaracja Brukselska w zakresie prewencji przed narażeniem na ekspozycję azbestu zaleca między innymi:

- rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawnych dotyczących wszystkich aspektów zdrowotnych i bezpieczeństwa pracy z azbestem,
- zmianę oznakowania wyrobów azbestowych; wszystkie powinny być opatrzone etykietą z czaszką i skrzyżowanymi pismami, podobnie jak inne czynniki rakotwórcze; stosowane obecnie oznaczenie „a” nie stanowi dostatecznego ostrzeżenia,
- wprowadzenie obowiązkowych audytów budynków użyteczności publicznej do roku 2007 i budynków mieszkalnych do roku 2008,
- usunięcie z regulacji prawnych Unii Europejskiej określenia „sporadyczne i na niskim poziomie” narażenie na azbest, bowiem żadne narażenie na azbest nie jest bezpieczne!

Deklaracja Brukselska stwierdza również, że „Prawa człowieka i zniesienie kary śmierci są podstawowymi wartościami Unii Europejskiej, jednak setki tysięcy Europejczyków jest pozbawionych prawa do zdrowia z powodu ekspozycji na azbest. W wielu przypadkach narażenie jest równoznaczne z wyrokiem śmierci. Konieczne są działania na rzecz ochrony podstawowego prawa do pracy i życia w bezpiecznym środowisku.”

⁴ Chociaż stosowanie azbestu zostało zakazane we wszystkich krajach Unii Europejskiej z dniem 1 stycznia 2005 r. to obywatele UE w dalszym ciągu podlegają narażeniu na ten czynnik

7.2. Źródła narażenia na działanie azbestu

Ogólnie źródła narażenia na działanie azbestu, a tym samym ryzyko zachorowania wskutek wdychania przez organizm ludzki pyłu azbestowego można podzielić na źródła związane z narażeniem niezawodowym (w tym również środowiskowym) i narażeniem zawodowym człowieka.

Narażenie niezawodowe na działanie azbestu (w tym środowiskowe) może wystąpić:

- na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi (np. zakłady stosujące wyroby azbestowe - chłodnie kominowe, chłodnie wieżowe, nieczynne nieoczyszczone zakłady produkujące wyroby azbestowe, dzikie składowiska odpadów zawierających azbest, nielegalne składowanie odpadów azbestowych z zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nieprawidłowo prowadzone składowiska odpadów azbestowych),
- u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usuwaniu, demontażu, transporcie i składowaniu wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- w obszarach miejskich przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- w obszarach miejskich i wiejskich w wyniku uszkodzeń mechanicznych i korozji chemicznej i biologicznej ścian osłonowych i pokryć dachowych,
- w obiektach, pomieszczeniach wewnętrznych w wyniku użytkowania wyrobów azbestowych stosowanych jako izolacje ognioodporne, akustyczne, wentylacyjne i klimatyzacyjne.

Narażenie zawodowe na działanie azbestu może wystąpić na stanowiskach:

- poboru prób do badań wyrobów azbestowych,
- demontażu wyrobów azbestowych,
- pakowania odpadów azbestowych,
- załadunku/rozładunku odpadów azbestowych,
- unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

7.3. Skutki narażenia na działanie pyłu azbestowego

Azbest stanowi minerał o działaniu szkodliwym na organizm. Udowodniono działanie kancerogenne (rakotwórcze) na organizm ludzki. Aktualnie azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia

z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. Nr 201, poz. 1674) pod numerem indeksowym 650-013-00-6 jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Głównie azbest może być wchłaniany przez organizm przez drogi oddechowe, a w niewielkim stopniu przez skórę.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne tzn. takie, które w postaci aerozolu dostają się z wdychanym powietrzem do płuc, do pęcherzyków płucnych. Włókna respirabilne mają grubość nie większą niż 3 μm i jednocześnie takie, których stosunek długości do średnicy jest większy od 3. Najbardziej niebezpiecznym dla organizmu jest azbest - krokidolit (azbest niebieski), natomiast można przyjąć, że wszystkie gatunki azbestu są dla ludzi kancerogenne (rakotwórcze).

W wyniku przedostania się do organizmu pyłu azbestowego przez układ oddechowy mogą nastąpić zmiany chorobowe głównie u ludzi zawodowo narażonych na pył azbestowy, w tym:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- nowotwory złośliwe - rak płuca i opłucnej (międzybłonniak),
- zgrubienia opłucnej,

Skutkiem oddziaływania azbestu na skórę może być wystąpienie zapaleń skórnych, dermatoz, brodawek.

8. PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032 – ZAŁOŻENIA OGÓLNE

8.1. Krótka charakterystyka „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu”

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „**Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032**” Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, zwany dalej „Programem”, utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

„Program” określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Cele te osiągnęte będą przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym), finansowanych ze środków prywatnych i publicznych, w tym ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki.

„Program” grupuje zadania przewidziane do realizacji, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii uniecznawiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do uniecznawiania włókien azbestowych;
- 4) monitoring realizacji „Programu” przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
- 5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji „Programu” jest Minister Gospodarki, który powołuje:

- 1) Głównego Koordynatora jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualniania „Programu”;
- 2) Radę Programową, która – działając jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Gospodarki – skupia przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji „Programu” organów, urzędów, instytucji i organizacji.

8.2. Zakres zadań dla gminy i powiatu wynikający z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu...”

Na poziomie lokalnym zgodnie z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” :

Samorząd gminny realizuje zadania poprzez (cytat z powyższego Programu);

- 1) *gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;*
- 2) *przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;*
- 3) *organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;*
- 4) *organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w „Programie”;*
- 5) *inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;*
- 6) *współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;*

- 7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- 8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację „Programu”;
- 9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy realizuje zadania poprzez (cytat z powyższego Programu);

- 1) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
- 2) współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- 3) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w „Programie;”
- 4) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- 5) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
- 6) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację „Programu „
- 7) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

9. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2009-2012 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY 2013 2028

9.1. Aktualny stan gospodarki odpadami zawierającymi azbest wg WPGO

- **Ilość wyrobów i odpadów zawierających azbest wg WPGO**
- **Ilość wyrobów i odpadów zawierających azbest wg WPGO**

Szacuje się, że na terenie województwa zachodniopomorskiego może znajdować się ok. 800 000 Mg wyrobów azbestowych.

- **Składowiska odpadów azbestowych wg WPGO**

Obecnie przy unieszkodliwianiu tego typu odpadów stosuje się metodę D5 (składowanie). Całkowita pojemność dwóch czynnych składowisk posiadających wydzielone do tego typu odpadów kwatery wynosi 64 500 m³, w tym: Sianów – 30 000 m³ (składowisko w Sianowie administrowane jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., Koszalin), Dalsze – 34 500 m³ co daje 25 000Mg (składowisko odpadów Dalsze, gm. Myślibórz, Eko-Myśl).

IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Odpady zawierające azbest

- powolny proces usuwania wyrobów zawierających azbest;
- brak ogólnodostępnych środków wspomagających usuwanie azbestu z gospodarstw.

Przewidywana ilość (masa) odpadów wynikająca z usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie województwa, zgodnie z założeniami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (program przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14.05.2002) będzie wynosić co najmniej:

- w latach 2003-2012 – 103 000 Mg,
- w latach 2013-2022 – 375 000 Mg,
- w latach 2023-2032 – 375 000 Mg.

Wobec już unieszkodliwionych na koniec roku 2007 – 19.500 Mg odpadów azbestowych i przyjętych założeń unieszkodliwiania corocznie 35 000 Mg odpadów zawierających azbest, należy przewidzieć w każdym z zakładów zagospodarowania odpadów wydzieloną kwaterę o pojemności, co najmniej 150 000 Mg przyjmującą do unieszkodliwienia w ciągu roku do 7 000 Mg odpadów azbestowych lub wyznaczyć jedno centralne składowisko dla odpadów z całego województwa.

9.2. Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami zawierającymi azbest wg WPGO

Cele krótkookresowe na lata 2009-2012

1. Sukcesywne usuwanie z gospodarstw domowych i innych obiektów budowlanych, w oparciu o istniejące programy gminne i miejskie, wyrobów zawierających azbest.
2. Stwarzanie możliwości częściowego finansowania przez fundusze ochrony środowiska kosztów związanych z usuwaniem azbestu z otoczenia.

Cele długookresowe na lata 2013-2020

1. Kontynuowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z otoczenia.
2. Budowa w rejonach gospodarowania odpadami na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wydzielonych kwater do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest lub wybudowanie jednego centralnego składowiska.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

Opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest z terenów gmin i miast Województwa.

Jednostka administracyjna odpowiedzialna za realizację - Marszałek Województwa, Powiaty, Gminy, Związki Gmin.

Lata realizacji działań - 2009-2020

Działania przewidziane do realizacji w zakresie unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest do 2020 r.

Rodzaj i zakres działań. Jednostka administracyjna odpowiedzialna za realizację.

Lata realizacji działań

-
1. Kontynuacja przejętych działań wojewody w zakresie akcji informacyjnej skierowanej do posiadaczy wyrobów zawierających azbest.
Marszałek Województwa, Gmina, Związek Gmin
2009-2020.
 2. Bieżąca aktualizacja bazy danych dotyczącej wyrobów zawierających azbest.
Marszałek Województwa, Gmin, Przedsiębiorca
2009-2020.
 3. Opracowywanie programów oczyszczania gmin, powiatów i województwa z wyrobów zawierających azbest w ramach planów gospodarki odpadami odpowiedniego szczebla.
Marszałek Województwa, Powiat, Gmina, Związek Gmin
2009-2020.
 4. Monitorowanie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest ze środowiska.
Marszałek Województwa, Gmina, Związek Gmin
2009-2010.
 5. Usuwanie i Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.
Gmina, Związek Gmin, Przedsiębiorca
2009-2020.
 6. Wskazywanie możliwości finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.
Marszałek Województwa, Gmina, Związek Gmin, Fundusze Ochrony Środowiska
2009-2020.
 7. Stworzenie możliwości unieszkodliwiania odpadów materiałów izolacyjnych oraz konstrukcyjnych zawierające azbest w Zakładach Gospodarki Odpadami.
Gmina, Związek Gmin, Przedsiębiorcy
2009-2020.

10. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY MALECHOWO

10.1. Wstęp

Diagnoza aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo analizowana została w aspekcie:

- ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy/miasta występujących w:
 - budynkach mieszkalnych i gospodarczych jednorodzinnych,
 - budynkach wielorodzinnych,
 - obiektach użyteczności publicznej,
- rozwiązań dotyczących odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.
- stanu wyrobów zawierających azbest z podziałem na rodzaj obiektu budowlanego,
- miejsca występowania odpadów zawierających azbest,
- rejonów szczególnego zagrożenia związanego z użytkowaniem wyrobów zawierających azbest i magazynowaniem, nielegalnym składowaniem odpadów,
- rozwiązań dotyczących odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Art. 162 ust. 3, wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, jest obowiązany do przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejsc ich występowania.

Szczegółowy sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest w miejscach ich wykorzystywania określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876), zmiana Dz. U. z 2008 Nr 200, poz. 1235 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 9 października zmieniające przedmiotowe rozporządzenie.

Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, dokonuje inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury.

Pierwszą inwentaryzację należało przeprowadzić w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia (wejście w życie 29.11.2003 r.).

Informacja podlega corocznie aktualizacji w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obowiązek okresowego przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439) określa terminy, formę, układ i wymagane techniki przedkładania informacji.

Powyższą informację o wyrobach azbestowych należy przedłożyć marszałkowi województwa raz na rok, do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, począwszy od danych za rok 2003.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, zobowiązany jest do przeprowadzenia kontroli stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny tych wyrobów - „Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia MGPIPS z dnia 2 kwietnia 2004 r., Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie bezpiecznego użytkowania i u-suwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. nr 71, 2004 r., poz. 649) pierwszej oceny należało dokonać w terminie 6 miesięcy od jego wejścia w życie, czyli do 16 listopada 2004 r. Właściciel powinien jeden egzemplarz oceny zachować, łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a drugi przekazać do właściwego organu nadzoru budowlanego w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

10.2. Określenie ilości wyrobów i odpadów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz uwzględnieniem nieruchomości na których występują

W zestawieniu poniżej na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji – spis z natury - przedstawiono diagnozę stanu występowania wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo.

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PŁYTY FALISTE, AZBESTOWO-CEMENTOWE

Budynki. mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Odpady azbestowe luzem [m ²]	Razem na posesji [m ²]
42 559,0	125 211,0	4497,9	172 268,0

Budynki. mieszkalne [kg]	Budynki gospodarcze. [kg]	Odpady azbestowe luzem [kg]	Razem na posesji [kg]
558018,5	1 645 170,4	58 007,9	2 259736,6

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PŁYTKI KARO

Budynki. mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Odpady azbestowe luzem [m ²]	Razem na posesji [m ²]
640,0	102,0	0,0	742,0

Budynki. mieszkalne [kg]	Budynki gospodarcze. [kg]	Odpady azbestowe luzem [kg]	Razem na posesji [kg]
5184,0	826,2	0,0	6 010,2

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PLYTY AZBESTOWO-CEMENTOWE, PŁASKIE, ACEKOL

Budynki. mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Odpady azbestowe luzem [m ²]	Razem na posesji [m ²]
0,0	47,5	3,5	51,0

Budynki. mieszkalne [kg]	Budynki gospodarcze. [kg]	Odpady azbestowe luzem [kg]	Razem na posesji [kg]
0,0	475,0	35,0	510,0

Łączna ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w nieruchomościach osób fizycznych na terenie Gminy Malechowo w wynosi:

OSOBY FIZYCZNE RODZAJ WYROBÓW	Budynki. mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Odpady azbest. luzem [m ²]	Razem na posesji [m ²]
	[kg]	[kg]	[kg]	[kg]
PLYTY FALISTE AZBESTOWO- CEMENTOWE	42 559,0	125 211,0	4497,9	172 267,9
	558 018,5,0	1 645 170,4	58 007,9	2 261 196,8
PLYTKI KARO	640,0	102,0	0,0	742,0
	5 184,0	826,2	0,0	6 010,2
PLYTY AZBESTOWO CEMENTOWE, PŁASKIE, ACEKOL	0,0	3,5	51,0	54,5
	0,0	35,0	510,0	545,0
RAZEM: m²	43 199,0	125 316,0	4 548,9	173 064,4
RAZEM: kg	563 202,5	1 646 031,6	58 517,9	2 267 752,0

**ŁĄCZNIE WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST NA POSESJACH OSÓB
FIZYCZNYCH NA TERENIE GMINY MALECHOWO**

168,6 tys. m²

2 209,7 Mg

**IŁOŚĆ ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUZEM NA POSESJACH
OSÓB FIZYCZNYCH NA TERENIE GMINY MALECHOWO**

58,1 Mg

**ŁĄCZNA IŁOŚĆ ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUZEM I DO
WYTWORZENIA NA POSESJACH OSÓB FIZYCZNYCH NA TERENIE GMINY
MALECHOWO**

2 267,8 Mg

**Pozostałe wyroby zawierające azbest w obiektach podmiotów
prawnych na terenie Gminy Malechowo na podstawie danych Urzędu
Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego to:**

PŁYTY cementowe - azbestowe - 0,2 Mg

10.3. Określenie stanu wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz stopień pilności ich usunięcia

Poniżej przedstawiono stan wyrobów zawierających azbest z określeniem stopnia pilności ich usuwania.

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PLYTY AZBESTOWO- CEMENTOWE, FALISTE

Liczba posesji zinventoryzowanych	Pilność	stopień	Bud. mieszk. [m ²]	Bud. gosp. [m ²]	Odpady azbest. luzem [m ²]	Razem dla pilności [m ²]
	Pilność	I	3496,0	26076,0	4285,0	5 5873,0
	Pilność	II	33048,0	84176,0	213,0	97 015,0
	Pilność	III	6015,0	14960,0	0,0	19 380,0
	Razem					172 268,0

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PLYTKI KARO

Liczba posesji zinventoryzowanych	Pilność	stopień	Bud. mieszk. [m ²]	Bud. gosp. [m ²]	Odpady azbest. luzem [m ²]	Razem dla pilności [m ²]
	Pilność	I	640,0	40,0	0,0	680,0
	Pilność	II	0,0	62,0	0,0	62,0
	Pilność	III	0,0	0,0	0,0	0,0
	Razem					742,0

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PLYTY AZBESTOWO- CEMENTOWE, PŁASKIE, ACEKOL

Liczba posesji zinventoryzowanych	Pilność	stopień	Bud. mieszk. [m ²]	Bud. gosp. [m ²]	Odpady azbest. luzem [m ²]	Razem dla pilności [m ²]
	Pilność	I	0,0	47,5,0	3,5	51,0
	Pilność	II	0,0	0,0	0,0	0,0
	Pilność	III	0,0	0,0	0,0	0,0
	Razem					51,0

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze

PŁYTY – FALISTE AZBESTOWO-CEMENTOWE

l.p.	Miejscowość lub ulica	nr	[m²] bud. mieszek	[m²] bud. gosp.	[m²] azbest luzem	Razem na posesji m²	pilność og. dla posesji (I,II,III)
1	Laski	1	9,0	40,0	0,0	49,0	I
2	Laski	3	450,0	69,0	0,0	519,0	I
3	Laski	4	144,0	40,0	10,0	194,0	I
4	Laski	5	0,0	35,0	0,0	35,0	I
5	Laski	6	0,0	155,0	12,0	167,0	I
6	Laski	7	0,0	70,0	0,0	70,0	I
7	Laski	9	0,0	52,0	0,0	52,0	I
8	Laski	20	128,0	77,4	0,0	205,4	II
9	Laski	18	164,5	0,0	118,0	282,5	I
10	Laski	19	0,0	98,5	3,0	101,5	I
11	Laski	16	0,0	0,0	7,0	7,0	I
12	Laski	22	0,0	170,0	0,0	170,0	II
13	Laski	23	0,0	129,0	8,5	137,5	I
14	Laski	15	0,0	135,0	0,0	135,0	I
15	Laski	14	225,0	115,0	15,5	355,5	I
16	Laski	8	120,0	30,0	0,0	150,0	II
17	Laski	10	0,0	45,0	245,0	290,0	I
18	Laski	11	152,0	110,0	0,0	262,0	II
19	Laski	2	98,5	145,0	0,0	243,5	II
20	Laski	12	42,0	24,0	7,5	73,5	I
21	Laski	17	304,0	0,0	0,0	304,0	II
22	Borkowo	1	0,0	135,0	0,0	135,0	II
23	Borkowo	2	0,0	79,0	10,0	89,0	I
24	Borkowo	27	0,0	35,0	0,0	35,0	II
25	Borkowo	3	0,0	30,0	12,0	42,0	I
26	Borkowo	4	22,5	0,0	0,0	22,5	II
27	Borkowo	5	0,0	540,0	0,0	540,0	III
28	Borkowo	7	0,0	457,0	0,0	457,0	II
29	Borkowo	13	20,0	976,0	0,0	996,0	II
30	Borkowo	8	0,0	93,0	0,0	93,0	II
31	Borkowo	9	11,5	400,0	0,0	411,5	II
32	Borkowo	10	0,0	384,0	0,0	384,0	II
33	Borkowo	?	0,0	42,0	0,0	42,0	II
34	Lejkowo	22	0,0	154,0	50,0	204,0	I
35	Lejkowo	20	0,0	56,0	0,0	56,0	I
36	Lejkowo	28	0,0	343,0	0,0	343,0	I
37	Lejkówko	2	128,0	98,5	0,0	226,5	II
38	Lejkówko	25	0,0	50,0	0,0	50,0	II
39	Lejkówko	26	0,0	56,0	0,0	56,0	II
40	Lejkówko	3	117,0	844,0	0,0	961,0	I
41	Lejkówko	1	0,0	80,0	0,0	80,0	II
42	Lejkówko	24a	0,0	225,0	0,0	225,0	III
43	Grabowo	23	0,0	506,0	0,0	506,0	II

44	Grabowo		19	296,0	191,0	0,0	487,0	II
45	Grabowo		16	0,0	90,0	0,0	90,0	II
46	Grabowo		20	0,0	338,0	0,0	338,0	III
47	Grabowo		12	0,0	194,0	0,0	194,0	I
48	Grabowo		14	0,0	354,0	0,0	354,0	II
49	Grabowo		13	0,0	580,0	0,0	580,0	II
50	Grabowo		2	14,0	182,0	0,0	196,0	II
51	Grabowo		3	0,0	102,0	0,0	102,0	I
52	Grabowo		1	240,0	284,0	0,0	524,0	II
53	Uniedrożyn		2	0,0	1163,0	18,0	1181,0	I
54	Pękanino		46	6,0	294,0	0,0	300,0	I
55	Pękanino		48	270,0	544,0	0,0	814,0	I
56	Pękanino	48a		0,0	138,0	0,0	138,0	I
57	Pękanino		45	0,0	216,5	0,0	216,5	II
58	Pękanino		50	240,0	34,0	0,0	274,0	II
59	Pękanino		49	0,0	30,0	0,0	30,0	II
60	Pękanino		52	0,0	76,0	0,0	76,0	II
61	Pękanino		54	0,0	122,0	0,0	122,0	II
62	Pękanino		41	0,0	170,0	5,6	175,6	I
63	Pękanino		36	0,0	434,5	0,0	434,5	II
64	Pękanino		39	0,0	221,0	3,0	224,0	I
65	Pękanino		31	70,0	257,0	83,0	410,0	I
66	Pękanino	31b		11,5	104,0	7,0	122,5	I
67	Pękanino		30	11,5	734,0	140,0	885,5	I
68	Pękanino		15	0,0	942,0	63,0	1005,0	I
69	Pękanino		26	0,0	0,0	60,0	60,0	I
70	Pękanino	14b		0,0	0,1	0,0	0,1	II
71	Pękanino		10	0,0	197,0	0,0	197,0	II
72	Pękanino	13c		0,0	112,5	0,0	112,5	II
73	Pękanino	5a		0,0	34,0	0,0	34,0	II
74	Pękanino		1	205,0	276,0	3,0	484,0	I
75	Pękanino		2	0,0	332,0	0,0	332,0	II
76	Pękanino		3	0,0	21,0	0,0	21,0	II
77	Pękanino		5	0,0	144,0	0,0	144,0	III
78	Pękanino		12	240,0	0,0	0,0	240,0	II
79	Pękanino	12a		0,0	797,0	3,0	800,0	I
80	Pękanino		17	93,0	154,0	0,0	247,0	II
81	Pękanino		19	0,0	211,0	0,0	211,0	III
82	Pękanino	19a		0,0	124,0	0,0	124,0	II
83	Pękanino		20	0,0	60,0	0,0	60,0	I
84	Pękanino		38	230,5	118,0	0,0	348,5	II
85	Kawno		4	0,0	17,0	0,0	17,0	I
86	Kawno		6	12,0	63,3	0,0	75,3	I
87	Kawno		5	304,0	78,7		382,7	I
88	Kawno		1	67,5	0,0	11,2	78,7	II
89	Niemica		6	162,0	192,6	0,0	354,6	III
90	Niemica		4	0,0	98,5	0,0	98,5	I
91	Niemica		36	25,0	146,0	0,0	171,0	III
92	Niemica	39a		0,0	395,0	84,5	479,5	I
93	Niemica	42a		211,0	0,0	0,0	211,0	I
94	Niemica		24	0,0	64,0	0,0	64,0	II

95	Kusice		29	0,0	298,0	0,0	298,0	III
96	Kusice		4	0,0	320,5	0,0	320,5	II
97	Niemica		29	0,0	332,0	0,0	332,0	I
98	Niemica	30a		0,0	135,0	0,0	135,0	III
99	Niemica		48	110,0	721,0	0,0	831,0	II
100	Niemica		52	0,0	194,0	11,5	205,5	I
101	Niemica		53	8,5	88,5	0,0	97,0	I
102	Niemica		54	0,0	97,0	0,0	97,0	III
103	Niemica		55	0,0	192,0	27,0	219,0	I
104	Bartolino		25	0,0	50,0	0,0	50,0	I
105	Bartolino		22	0,0	119,5	0,0	119,5	I
106	Bartolino		11	0,0	221,0	0,0	221,0	III
107	Bartolino		13	0,0	1496,0	0,0	1496,0	I
108	Bartolino		14	253,0	17,0	0,0	270,0	II
109	Bartolino		15	354,0	197,0	0,0	551,0	I
110	Bartolino		12	0,0	98,5	0,0	98,5	I
111	Bartolino		16	28,0	84,4	0,0	112,4	II
112	Bartolino		17	0,0	153,0	0,0	153,0	III
113	Bartolino		18	11,3	45,0	3,0	59,3	I
114	Bartolino		19	0,0	42,2	0,0	42,2	II
115	Kosierzewo		4	0,0	174,0	0,0	174,0	II
116	Kosierzewo		9	0,0	64,0	12,6	76,6	I
117	Kosierzewo	19a		177,0	665,0	0,0	842,0	I
118	Kosierzewo		20	0,0	377,0	0,0	377,0	III
119	Kosierzewo		21	0,0	338,0	0,0	338,0	I
120	Kosierzewo		22	0,0	310,0	0,0	310,0	II
121	Kosierzewo		17	436,0	328,0	11,5	775,5	I
122	Kosierzewo		18	337,5	56,0	0,0	393,5	II
123	Kosierzewo		19	12,6	56,0	0,0	68,6	II
124	Kosierzewo		15	0,0	264,0	0,0	264,0	II
125	Kosierzewo		16	0,0	112,5	0,0	112,5	I
126	Kosierzewo		23	543,0	178,0	29,0	750,0	I
127	Kosierzewo		26	261,5	219,0	0,0	480,5	I
128	Kosierzewo		27	590,0	264,0	0,0	854,0	I
129	Kosierzewo		28	292,5	72,0	0,0	364,5	II
130	Ostrowiec		85	0,0	79,0	0,0	79,0	II
131	Borkowo		33	289,0	50,0	0,0	339,0	I
132	Borkowo		31	0,0	28,0	0,0	28,0	II
133	Borkowo		24	0,0	0,0	8,5	8,5	I
134	Borkowo		30	14,0	0,0	0,0	14,0	I
135	Borkowo		23	394,0	40,0	0,0	434,0	I
136	Borkowo		22	202,0	0,0	0,0	202,0	III
137	Borkowo		29	0,0	288,5	34,0	322,5	I
138	Borkowo		21	90,0	0,0	0,0	90,0	II
139	Lejkowo		10	0,0	42,0	0,0	42,0	I
140	Lejkowo		9	0,0	17,0	0,0	17,0	II
141	Lejkowo		8	0,0	280,0	0,0	280,0	II
142	Lejkowo		13	0,0	50,0	0,0	50,0	I
143	Lejkowo		15	0,0	150,0	0,0	150,0	II
144	Lejkowo		16	0,0	225,0	0,0	225,0	II
145	Lejkowo		7	4,0	30,0	0,0	34,0	I

146	Lejkowo		6	0,0	522,0	0,0	522,0	II
147	Lejkowo		5	235,0	0,0	0,0	235,0	III
148	Lejkowo		4	0,0	4,0	0,0	4,0	I
149	Grabowo		26	313,5	274,0	8,0	595,5	I
150	Grabowo		17	0,0	0,0	40,0	40,0	I
151	Grabowo		15	202,5	0,0	0,0	202,5	III
152	Grabowo	Zubrzycki		374,0	177,0	0,0	551,0	I
153	Grabowo		11	0,0	60,0	0,0	60,0	I
154	Grabowo		9	0,0	48,0	13,0	61,0	I
155	Grabowo		8	10,0	0,0	0,0	10,0	II
156	Grabowo		5	0,0	235,0	64,0	299,0	I
157	Grabowo		27	0,0	15,0	0,0	15,0	I
158	Uniedrożyn		1	0,0	650,0	2,0	652,0	I
159	Pękanino		56	0,0	346,0	272,0	618,0	I
160	Pękanino		55	0,0	141,0	0,0	141,0	II
161	Pękanino		43	0,0	208,0	15,0	223,0	I
162	Pękanino		40	0,0	78,0	0,0	78,0	II
163	Pękanino		39	0,0	196,0	0,0	196,0	II
164	Pękanino		38	0,0	258,0	0,0	258,0	II
165	Pękanino		37	0,0	270,0	0,0	270,0	II
166	Pękanino		35	0,0	250,0	0,0	250,0	II
167	Pękanino		32	0,0	168,0	10,0	178,0	I
168	Pękanino		34	6,0	200,0	150,0	356,0	I
169	Pękanino		29	0,0	560,0	0,0	560,0	I
170	Pękanino		28	0,0	488,0	8,0	496,0	I
171	Pękanino	28a		130,0	0,0	0,0	130,0	III
172	Pękanino		24	0,0	194,0	15,0	209,0	I
173	Pękanino		23	21,0	295,0	0,0	316,0	I
174	Pękanino		34	0,0	100,0	0,0	100,0	I
175	Kawno		8	186,0	50,0	3,0	239,0	I
176	Kawno		7	203,0	15,0	0,0	218,0	II
177	Kawno		3	0,0	500,0	0,0	500,0	II
178	Kawno		2	0,0	360,0	74,0	434,0	I
179	Żegocino		20	0,0	708,0	0,0	708,0	II
180	Żegocino		8	140,0	30,0	0,0	170,0	I
181	Żegocino		23	335,0	312,0	4,0	651,0	I
182	Żegocino		3	0,0	42,0	0,0	42,0	II
183	Żegocino		2	0,0	80,0	0,0	80,0	II
184	Żegocino		1	108,0	45,0	0,0	153,0	I
185	Paproty		22	428,0	655,0	3,0	1086,0	I
186	Paproty	(nowa posesja)		0,0	50,0	0,0	50,0	III
187	Paproty		28	0,0	225,0	0,0	225,0	III
188	Paproty		29	34,0	270,0	0,0	304,0	II
189	Paproty		32	38,0	911,0	0,0	949,0	I
190	Paproty	v a vis 34		0,0	250,0	0,0	250,0	II
191	Paproty		36	0,0	225,0	0,0	225,0	II
192	Paproty		37	0,0	69,0	112,0	181,0	I
193	Paprotki		13	186,0	183,0	0,0	369,0	II
194	Karwice		52	5,6	105,0	0,0	110,6	II
195	Karwice		51	0,0	0,0	30,0	30,0	II
196	Karwice		50	0,0	191,0	0,0	191,0	II

197	Karwice		36	0,0	60,0	8,5	68,5	I
198	Karwice		38	0,0	112,5	0,0	112,5	I
199	Karwice		39	0,0	85,0	0,0	85,0	II
200	Karwice	32a		165,0	234,0	0,0	399,0	II
201	Karwice		28	0,0	204,0	0,0	204,0	II
202	Karwice		24	0,0	34,0	0,0	34,0	II
203	Białęcino		11	8,5	74,0	0,0	82,5	II
204	Białęcino		12	0,0	210,0	40,0	250,0	I
205	Białęcino		14	20,0	50,0	12,0	82,0	I
206	Ostrowiec		91	0,0	1400,0	0,0	1400,0	II
207	Ostrowiec		90	0,0	0,0	112,0	112,0	I
208	Ostrowiec		89	0,0	1400,0	0,0	1400,0	II
209	Ostrowiec		88	0,0	0,0	56,0	56,0	I
210	Ostrowiec		87	0,0	1400,0	0,0	1400,0	II
211	Ostrowiec		70	0,0	25,0	0,0	25,0	I
212	Ostrowiec		66	225,0	0,0	0,0	225,0	II
213	Ostrowiec		60	0,0	42,0	0,0	42,0	I
214	Ostrowiec		63	0,0	714,0	6,0	720,0	I
215	Ostrowiec		64	12,0	267,0	0,0	279,0	I
216	Ostrowiec		31	0,0	240,0	0,0	240,0	II
217	Ostrowiec	v a vis szkoła		0,0	56,0	0,0	56,0	II
218	Ostrowiec		36	324,0	0,0	25,0	349,0	I
219	Ostrowiec		35	0,0	126,0	0,0	126,0	II
220	Ostrowiec		39	0,0	281,0	0,0	281,0	I
221	Ostrowiec		41	0,0	90,0	0,0	90,0	II
222	Ostrowiec		24	0,0	281,0	0,0	281,0	II
223	Ostrowiec		25	0,0	200,0	0,0	200,0	II
224	Ostrowiec		21	225,0	0,0	0,0	225,0	II
225	Ostrowiec		17	112,0	0,0	0,0	112,0	II
226	Ostrowiec		20	152,0	106,0	0,0	258,0	II
227	Białęcino		4	0,0	473,0	64,0	537,0	I
228	Białęcino		7	0,0	31,0	0,0	31,0	II
229	Białęcino		8	0,0	211,0	0,0	211,0	II
230	Ostrowiec		20	152,0	155,0	0,0	307,0	II
231	Ostrowiec		54	276,0	310,0	0,0	586,0	I
232	Ostrowiec		55	240,0	725,0	0,0	965,0	II
233	Ostrowiec		56	0,0	90,0	0,0	90,0	II
234	Ostrowiec		57	320,0	310,0	0,0	630,0	III
235	Ostrowiec		53	0,0	56,0	0,0	56,0	II
236	Ostrowiec		74	422,0	68,0	0,0	490,0	II
237	Ostrowiec		76	0,0	63,0	0,0	63,0	II
238	Ostrowiec		75	110,0	418,0	0,0	528,0	I
239	Ostrowiec		73	0,0	50,0	0,0	50,0	II
240	Ostrowiec		71	2,0	0,0	0,0	2,0	I
241	Przystawy		29	253,0	866,0	0,0	1119,0	II
242	Przystawy		23	0,0	1212,0	0,0	1212,0	II
243	Przystawy		24	135,0	93,0	0,0	228,0	II
244	Przystawy		25	70,0	25,0	0,0	95,0	II
245	Przystawy		26	253,0	56,0	0,0	309,0	II
246	Przystawy		27	0,0	356,0	0,0	356,0	II
247	Przystawy		28	394,0	112,0	0,0	506,0	II

248	Przystawy		65	0,0	17,0	0,0	17,0	II
249	Przystawy		54	0,0	396,0	0,0	396,0	II
250	Przystawy		53	0,0	340,0	0,0	340,0	III
251	Przystawy		56	79,0	84,0	0,0	163,0	III
252	Przystawy		52	0,0	17,0	0,0	17,0	II
253	Przystawy		46	0,0	917,0	0,0	917,0	III
254	Przystawy		35	0,0	8,0	0,0	8,0	I
255	Przystawy		34	0,0	282,0	0,0	282,0	III
256	Gorzycza		51	0,0	80,0	0,0	80,0	II
257	Gorzycza		37	0,0	112,0	0,0	112,0	I
258	Gorzycza		39	0,0	304,0	0,0	304,0	II
259	Gorzycza		38	0,0	360,0	0,0	360,0	III
260	Gorzycza		41	0,0	275,0	0,0	275,0	III
261	Gorzycza		47	0,0	466,0	0,0	466,0	II
262	Gorzycza		48	323,0	40,0	0,0	363,0	II
263	Gorzycza		36	0,0	34,0	0,0	34,0	II
264	Gorzycza		35	0,0	0,0	4,0	4,0	I
265	Malechowo		40	300,0	0,0	0,0	300,0	II
266	Malechowo		21	0,0	56,0	0,0	56,0	II
267	Malechowo		11	200,0	0,0	0,0	200,0	III
268	Malechowo		23	0,0	22,5	0,0	22,5	II
269	Malechowo		2	230,0	0,0	0,0	230,0	II
270	Malechowo		4	0,0	80,0	0,0	80,0	II
271	Malechowo		1	0,0	180,0	160,0	340,0	I
272	Malechowo		8	0,0	1301,0	0,0	1301,0	II
273	Malechowo		10	0,0	192,0	0,0	192,0	II
274	Malechowo		12	0,0	124,0	0,0	124,0	III
275	Malechowo		13	295,0	135,0	0,0	430,0	II
276	Malechowo		15	0,0	956,0	0,0	956,0	III
277	Malechowo		17	0,0	146,0	4,0	150,0	I
278	Malechowo		19	82,0	0,0	0,0	82,0	II
279	Malechowo		20	0,0	92,0	0,0	92,0	II
280	Malechowo		67	0,0	90,0	0,0	90,0	II
281	Malechowo		53	0,0	84,0	0,0	84,0	I
282	Malechowo		49	0,0	1,5	0,0	1,5	I
283	Malechowo		48	0,0	568,0	0,0	568,0	III
284	Malechowo	48a		0,0	42,0	0,0	42,0	II
285	Malechowo		84	0,0	21,0	0,0	21,0	II
286	Malechowo		75	0,0	90,0	0,0	90,0	II
287	Malechowo		70	225,0	281,0	0,0	506,0	II
288	Malechowo		65	0,0	190,0	0,0	190,0	II
289	Malechowo	65a		254,0	11,0	0,0	265,0	III
290	Malechowo	65b		120,0	151,0	0,0	271,0	II
291	Malechowo		64	0,0	610,0	0,0	610,0	III
292	Malechowo		63	102,0	253,0	0,0	355,0	III
293	Malechowo		62	0,0	377,0	0,0	377,0	III
294	Malechowo		59	0,0	141,0	0,0	141,0	III
295	Malechowo		60	0,0	170,0	0,0	170,0	III
296	Malechowo		57	0,0	145,0	0,0	145,0	III
297	Malechowo		58	0,0	68,0	0,0	68,0	II
298	Malechowo		56	158,0	372,0	0,0	530,0	II

299	Zielenica	10	0,0	152,0	0,0	152,0	II
300	Zielenica	1	0,0	63,0	0,0	63,0	III
301	Zielenica	3	0,0	6,0	0,0	6,0	I
302	Darskowo	16	0,0	145,0	0,0	145,0	II
303	Darskowo	14	0,0	70,0	7,0	77,0	I
304	Darskowo	11	0,0	56,0	0,0	56,0	II
305	Darskowo	12	85,0	0,0	0,0	85,0	II
306	Zielenica	14	45,0	146,0	12,0	203,0	I
307	Zalesie	5	232,0	0,0	18,0	250,0	I
308	Zalesie	6	232,0	218,0	0,0	450,0	II
309	Zalesie	10	0,0	130,0	0,0	130,0	II
310	Zalesie	3	330,0	18,0	0,0	348,0	II
311	Drzeńsko	4	0,0	236,0	0,0	236,0	II
312	Zalesie	2	202,0	132,0	0,0	334,0	II
313	Karwice	53 i 54	0,0	840,0	0,0	840,0	II
314	Karwice	49	0,0	170,0	0,0	170,0	II
315	Karwice	45	0,0	72,0	0,0	72,0	III
316	Karwice	42	0,0	40,0	0,0	40,0	II
317	Karwice	41	0,0	52,0	0,0	52,0	II
318	Karwice	24	0,0	93,0	0,0	93,0	II
319	Karwice	23	0,0	42,0	0,0	42,0	III
320	Karwice	27	0,0	74,0	0,0	74,0	II
321	Paprotki	10	0,0	110,0	0,0	110,0	II
322	Paprotki	9	0,0	225,0	0,0	225,0	II
323	Paprotki	1	0,0	105,0	0,0	105,0	II
324	Karwice	7b	0,0	68,0	0,0	68,0	III
325	Karwice	10	0,0	68,0	0,0	68,0	II
326	Żegocino	15	0,0	84,0	0,0	84,0	III
327	Żegocino	21	254,0	135,0	0,0	389,0	II
328	Żegocino	14	248,0	0,0	0,0	248,0	II
329	Żegocino	10	0,0	8,5	4,0	12,5	I
330	Paproty	9	0,0	0,0	6,0	6,0	I
331	Paproty	10	0,0	51,0	0,0	51,0	II
332	Paproty	15	0,0	647,0	0,0	647,0	III
333	Podgórze	12	216,0	17,0	0,0	233,0	II
334	Podgórze	8	186,0	42,0	0,0	228,0	I
335	Podgórze	3	0,0	118,0	0,0	118,0	II
336	Podgórze	1	0,0	34,0	0,0	34,0	II
337	Podgórze	2	0,0	282,0	3,0	285,0	I
338	Podgórze	7	200,0	64,0	0,0	264,0	II
339	Podgórze	9	0,0	886,0	0,0	886,0	II
340	Podgórze	10	0,0	90,0	0,0	90,0	II
341	Święcianowo	9	0,0	40,0	0,0	40,0	III
342	Święcianowo	24	0,0	62,0	0,0	62,0	III
343	Święcianowo	25	0,0	514,0	0,0	514,0	II
344	Święcianowo	32	0,0	40,0	0,0	40,0	II
345	Święcianowo	26	0,0	17,0	0,0	17,0	II
346	Święcianowo	36	0,0	17,0	0,0	17,0	II
347	Podgórze	13	0,0	150,0	0,0	150,0	II
348	Sulechowo	18a	0,0	349,0	0,0	349,0	II
349	Sulechowo	17b	0,0	349,0	0,0	349,0	II

350	Sulechowo	16c	0,0	456,0	0,0	456,0	II
351	Sulechówko	3	6,0	190,0	0,0	196,0	II
352	Sulechówko	4	0,0	245,0	0,0	245,0	II
353	Sulechówko	5	202,0	34,0	0,0	236,0	II
354	Sulechówko	6	394,0	23,0	0,0	417,0	II
355	Święcianowo	7	0,0	235,0	0,0	235,0	II
356	Sulechowo	32	0,0	45,0	0,0	45,0	III
357	Sulechowo	33	23,0	40,0	0,0	63,0	II
358	Sulechowo	36	310,0	562,0	0,0	872,0	II
359	Sulechowo	41	0,0	732,0	0,0	732,0	III
360	Sulechowo	38	0,0	112,5	0,0	112,5	II
361	Sulechowo	42	0,0	6,0	0,0	6,0	I
362	Sulechowo	47	0,0	37,0	0,0	37,0	II
363	Sulechowo	49	0,0	190,0	0,0	190,0	III
364	Witosław	6	434,0	37,0	0,0	471,0	II
365	Witosław	2	9,0	17,0	0,0	26,0	II
366	Witosław	1	26,0	6,0	0,0	32,0	II
367	Sulechowo	27	0,0	9,0	0,0	9,0	II
368	Sulechowo	26	12,0	85,0	0,0	97,0	II
369	Sulechowo	24	12,0	36,0	0,0	48,0	II
370	Sulechowo	21	632,0	735,0	6,0	1373,0	I
371	Podgórk	20	294,0	0,0	0,0	294,0	II
372	Podgórk	21	258,0	0,0	0,0	258,0	II
373	Podgórk	22	270,0	0,0	0,0	270,0	II
374	Podgórk	23	0,0	228,0	7,0	235,0	I
375	Podgórk	27	253,0	0,0	0,0	253,0	I
376	Uniesław	brak nr	128,0	0,0	0,0	128,0	II
377	Święcianowo	1	0,0	193,0	0,0	193,0	II
378	Święcianowo	5	0,0	68,0	0,0	68,0	I
379	Święcianowo	12	0,0	107,0	0,0	107,0	II
380	Święcianowo	14	0,0	150,0	3,0	153,0	I
381	Święcianowo	49	170,0	0,0	0,0	170,0	III
382	Święcianowo	50	0,0	560,0	0,0	560,0	II
383	Święcianowo	51	0,0	265,0	0,0	265,0	II
384	Sulechowo	67	100,0	73,0	0,0	173,0	II
385	Sulechowo	57	0,0	35,0	0,0	35,0	II
386	Sulechówko	7	440,0	42,0	22,0	504,0	I
387	Święcianowo	11	0,0	518,0	0,0	518,0	II
388	Sulechówko	14	0,0	130,0	0,0	130,0	II
389	Sulechowo	14	0,0	320,0	0,0	320,0	II
390	Sulechowo	13	0,0	60,0	6,0	66,0	I
391	Sulechowo	12	0,0	17,0	0,0	17,0	II
392	Sulechowo	16	0,0	354,0	0,0	354,0	I
393	Sulechowo	45	0,0	102,0	0,0	102,0	II
394	Sulechowo	53	170,0	191,0	0,0	361,0	II
395	Sulechowo	59	0,0	56,0	0,0	56,0	II
396	Sulechowo	60	0,0	28,0	0,0	28,0	I
397	Sulechowo	69	12,0	0,0	0,0	12,0	II
398	Sulechowo	68	0,0	0,0	3,0	3,0	I
399	Darskowo	2	0,0	20,0	0,0	20,0	II
400	Darskowo	5	0,0	152,0	0,0	152,0	II

401	Darskowo	9	0,0	215,0	0,0	215,0	II
402	Sulechowo	15	0,0	130,0	12,0	142,0	I
403	Sulechowo	18	0,0	178,0	0,0	178,0	II
404	Sulechowo	16	17,0	0,0	0,0	17,0	II
405	Sulechowo	17	0,0	60,0	0,0	60,0	II
406	Nowy Żytnik	1	0,0	26,0	0,0	26,0	II
407	Nowy Żytnik	4	0,0	118,0	0,0	118,0	II
408	Drzeńsko	2	0,0	90,0	0,0	90,0	II
409	Zielenica	22	0,0	170,0	0,0	170,0	II
410	Zielenica	21	0,0	130,0	18,0	148,0	I
411	Sęczkowo	19	6,0	112,0	0,0	118,0	II
412	Sęczkowo	15	0,0	30,0	0,0	30,0	I
413	Sęczkowo	22	0,0	2520,0	0,0	2520,0	II
414	Sęczkowo	16	6,0	0,0	0,0	6,0	II
415	Sęczkowo	13	0,0	115,0	0,0	115,0	I
416	Sęczkowo	9	0,0	112,0	0,0	112,0	II
417	Sęczkowo	6	254,0	0,0	0,0	254,0	II
418	Malechówko	16	0,0	56,0	0,0	56,0	II
419	Malechówko	18	0,0	61,0	0,0	61,0	II
420	Malechówko	19	0,0	128,0	3,0	131,0	I
421	Malechówko	20	0,0	135,0	0,0	135,0	II
422	Malechówko	23	106,0	0,0	0,0	106,0	II
423	Malechówko	25	202,0	950,0	0,0	1152,0	II
424	Malechówko	21	0,0	152,0	0,0	152,0	II
425	Malechówko	11	0,0	248,0	0,0	248,0	II
426	Malechówko	12	0,0	135,0	0,0	135,0	II
427	Malechówko	13	0,0	315,0	0,0	315,0	II
428	Malechówko	14	0,0	84,0	0,0	84,0	II
429	Malechówko	15	0,0	2170,0	0,0	2170,0	II
430	Malechówko	2	0,0	34,0	0,0	34,0	III
431	Malechówko	1	74,0	126,0	420,0	620,0	I
432	Malechówko	3	306,0	241,0	0,0	547,0	III
433	Malechówko	4	0,0	329,0	0,0	329,0	II
434	Malechówko	6	0,0	140,0	0,0	140,0	III
435	Malechówko	7	0,0	90,0	0,0	90,0	III
436	Malechówko	28	0,0	60,0	0,0	60,0	II
437	Malechówko	30	0,0	23,0	0,0	23,0	II
438	Malechówko	32	12,0	310,0	0,0	322,0	II
439	Malechówko	33	202,0	292,0	0,0	494,0	III
440	Malechówko	34	0,0	90,0	0,0	90,0	III
441	Malechowo	92	220,0	276,0	0,0	496,0	II
442	Malechowo	93	0,0	240,0	0,0	240,0	II
443	Malechowo	94	180,0	265,0	26,0	471,0	I
444	Malechowo	95	340,0	12,0	70,0	422,0	I
445	Przystawy	1	0,0	322,0	0,0	322,0	II
446	Przystawy	57	0,0	70,0	0,0	70,0	II
447	Pięćmiechowo	3	124,0	303,0	0,0	427,0	II
448	Pięćmiechowo	5	0,0	264,0	0,0	264,0	II
449	Pięćmiechowo	7	0,0	186,0	0,0	186,0	III
450	Pięćmiechowo	8	0,0	45,0	0,0	45,0	II
451	Pięćmiechowo	10	0,0	34,0	0,0	34,0	I

452	Gorzycza		6	0,0	211,0	0,0	211,0	II
453	Gorzycza		5	0,0	124,0	0,0	124,0	II
454	Gorzycza		4	0,0	56,0	0,0	56,0	II
455	Gorzycza		7	0,0	82,0	3,0	85,0	I
456	Gorzycza		10	0,0	14,0	7,0	21,0	I
457	Gorzycza		30	0,0	197,0	12,0	209,0	I
458	Gorzycza		28	0,0	8,5	0,0	8,5	I
459	Gorzycza		26	12,6	0,0	0,0	12,6	II
460	Niemica		6	162,0	187,0	0,0	349,0	II
461	Niemica	6a		0,0	746,0	0,0	746,0	I
462	Niemica		36	24,0	150,0	0,0	174,0	II
463	Niemica	39a		0,0	395,0	85,0	480,0	I
464	Niemica		40	127,0	102,0	0,0	229,0	I
465	Niemica		42	211,0	281,0	0,0	492,0	II
466	Niemica		4	0,0	98,0	0,0	98,0	I
467	Niemica	42a		211,0	0,0	0,0	211,0	I
468	Niemica	34b		0,0	140,0	0,0	140,0	II
469	Niemica		33	0,0	684,0	43,0	727,0	I
470	Niemica		34	0,0	30,0	0,0	30,0	II
471	Niemica		24	0,0	64,0	0,0	64,0	II
472	Niemica		30	34,0	140,0	0,0	174,0	II
473	Niemica		26	12,0	45,0	0,0	57,0	I
474	Niemica		27	14,0	240,0	0,0	254,0	II
475	Kusice		2	170,0	85,0	0,0	255,0	II
476	Kusice		3	144,0	208,0	0,0	352,0	I
477	Kusice		7	0,0	225,0	0,0	225,0	II
478	Kusice		6	0,0	255,0	0,0	255,0	II
479	Malechowo		46	0,0	14,0	0,0	14,0	I
480	Malechowo		45	0,0	110,0	0,0	110,0	III
481	Malechowo		39	186,0	0,0	0,0	186,0	II
482	Pięćmiechowo		12	0,0	132,0	0,0	132,0	II
483	Pięćmiechowo		1	296,0	500,0	0,0	796,0	III
484	Przystawy		3	0,0	183,0	0,0	183,0	III
485	Przystawy		7	352,0	532,0	0,0	884,0	II
486	Przystawy		6	0,0	225,0	0,0	225,0	III
487	Przystawy		9	3,0	150,0	0,0	153,0	II
488	Paproty		1	0,0	59,0	0,0	59,0	II
489	Paproty		2	0,0	4,5	1,0	5,5	I
490	Paproty		3	0,0	205,0	0,0	205,0	II
491	Paproty		5	0,0	256,0	0,0	256,0	III
492	Paproty		6	305,0	206,0	0,0	511,0	III
493	Żegocino		13	168,0	0,0	0,0	168,0	II
494	Żegocino		12	260,0	21,0	0,0	281,0	II
495	Żegocino		11	0,0	65,0	8,0	73,0	I
496	Żegocino		22	186,0	169,0	0,0	355,0	II
497	Żegocino		9	284,0	100,0	0,0	384,0	II
498	Malechowo		31	0,0	782,0	0,0	782,0	II
499	Malechowo		21	0,0	34,0	0,0	34,0	II
500	Malechowo		23	0,0	192,0	0,0	192,0	II
501	Malechowo		22	3,0	42,0	115,0	160,0	I
502	Malechowo		10	0,0	0,0	7,0	7,0	I

503	Malechowo		17	0,0	130,0	0,0	130,0	II
504	Malechowo		26	190,0	68,0	10,0	268,0	I
505	Malechowo		25	254,0	140,0	0,0	394,0	II
506	Malechowo		24	0,0	50,0	0,0	50,0	II
507	Malechowo		89	0,0	124,0	0,0	124,0	III
508	Malechowo	86a		200,0	0,0	0,0	200,0	III
509	Malechowo		86	0,0	506,0	0,0	506,0	III
510	Malechowo		83	42,0	720,0	0,0	762,0	II
511	Malechowo	54a		260,0	0,0	0,0	260,0	II
512	Malechowo		54	8,5	35,0	0,0	43,5	II
513	Malechowo		50	0,0	1100,0	0,0	1100,0	II
514	Malechowo		30	210,0	535,0	0,0	745,0	II
515	Malechowo		29	0,0	90,0	0,0	90,0	I
516	Malechowo		28	12,0	450,0	42,0	504,0	I
517	Malechowo		27	30,0	1340,0	0,0	1370,0	II
518	Malechowo		36	7,0	18,0	0,0	25,0	II
519	Malechowo		34	366,0	112,0	40,0	518,0	I
520	Malechowo		33	0,0	60,0	0,0	60,0	II
521	Kosierzewo		30	20,0	86,0	0,0	106,0	II
522	Kosierzewo		29	270,0	120,0	0,0	390,0	II
523	Kosierzewo		25	124,0	82,0	0,0	206,0	II
524	Kosierzewo		13	8,5	262,0	3,0	273,5	I
525	Kosierzewo		24	0,0	146,0	0,0	146,0	II
526	Kosierzewo		12	0,0	62,0	0,0	62,0	III
527	Kosierzewo		10	0,0	148,0	0,0	148,0	II
528	Kosierzewo	12a		240,0	180,0	0,0	420,0	II
529	Ostrowiec		1	0,0	100,0	0,0	100,0	II
530	Ostrowiec		7	0,0	134,0	5,0	139,0	I
531	Ostrowiec		6	0,0	57,0	0,0	57,0	I
532	Ostrowiec		9	0,0	394,0	0,0	394,0	II
533	Ostrowiec		11	208,0	0,0	0,0	208,0	II
534	Ostrowiec	12a		190,0	9,0	0,0	199,0	II
535	Bartolino		6	0,0	44,0	12,0	56,0	I
536	Bartolino		9	0,0	285,0	14,0	299,0	I
537	Kosierzewo		3	0,0	0,0	20,0	20,0	I
538	Kosierzewo		6	0,0	100,0	0,0	100,0	II
539	Kosierzewo		8	0,0	69,0	0,0	69,0	II
540	Krzekoszewo		2	346,0	240,0	14,0	600,0	II
541	Bartolino		2	51,0	330,0	0,0	381,0	I
542	Bartolino		4	194,0	17,0	1,5	212,5	I
543	Bartolino		5	10,0	9,0	10,0	29,0	I
544	Niemica		50	0,0	6,0	14,0	20,0	I
545	Niemica		51	0,0	54,0	0,0	54,0	II
546	Niemica		49	0,0	124,0	12,0	136,0	I
547	Niemica		59	4,5	192,0	0,0	196,5	II
548	Niemica		22	17,0	32,0	18,0	67,0	I
549	Niemica		43	0,0	26,0	0,0	26,0	II
550	Niemica		45	9,0	128,0	0,0	137,0	II
551	Niemica		47	17,0	108,0	0,0	125,0	I
552	Niemica		18	0,0	166,0	0,0	166,0	II
553	Niemica		15	155,0	142,0	0,0	297,0	I

554	Niemica	16	92,0	60,0	0,0	152,0	I
555	Niemica	14	0,0	54,0	0,0	54,0	I
556	Niemica	20	0,0	65,0	0,0	65,0	II
557	Niemica	19	155,0	124,0	0,0	279,0	I
558	Niemica	20 2gi gospodarz	108,0	42,0	0,0	150,0	I
559	Niemica	19a	0,0	140,0	0,0	140,0	II
560	Niemica	33	78,0	412,0	0,0	490,0	II
561	Niemica	34b	0,0	85,0	0,0	85,0	II
562	Niemica	11	0,0	136,0	0,0	136,0	II
563	Niemica	11a	186,0	170,0	0,0	356,0	II
564	Niemica	12	13,0	0,0	0,0	13,0	I
565	Niemica	10	9,0	72,0	0,0	81,0	II
566	Święcianowo	39	0,0	125,0	0,0	125,0	II
567	Święcianowo	45	0,0	253,0	0,0	253,0	II
568	Podgórze	17	0,0	140,0	1,0	141,0	I
569	Podgórze	17a	229,0	0,0	0,0	229,0	II
570	Podgórze	18	172,0	318,0	0,0	490,0	I
571	Podgórze	19	616,0	157,0	0,0	773,0	II
572	Podgórze	32	0,0	90,0	1,5	91,5	I
573	Podgórze	33	15,0	120,0	16,0	151,0	I
574	Podgórze	32a	266,0	222,0	0,0	488,0	II
575	Karwice	15	0,0	26,0	0,0	26,0	III
576	Karwice	17	0,0	23,0	0,0	23,0	I
577	Karwice	21	0,0	20,0	0,0	20,0	I
578	Karwice	25	200,0	86,0	0,0	286,0	II
579	Karwice	26	0,0	180,0	0,0	180,0	II
580	Karwice	Pałac	0,0	500,0	0,0	500,0	II
581	Karwice	32	197,0	0,0	0,0	197,0	II
582	Karwice	31	215,0	0,0	0,0	215,0	II
583	Karwice	29	0,0	67,0	0,0	67,0	I
584	Karwice	28	84,0	31,0	8,5	123,5	I
585	Karwice	4	0,0	63,0	95,0	158,0	I
586	Paprotki	4a	220,0	0,0	0,0	220,0	III
587	Paprotki	3	9,0	102,0	0,0	111,0	II
588	Paprotki	2	0,0	352,0	0,0	352,0	II
589	Karwice	3	0,0	120,0	5,0	125,0	I
590	Karwice	6	280,0	600,0	0,0	880,0	II
591	Karwiczki	3	309,0	0,0	0,0	309,0	III
592	Karwiczki	6	318,0	0,0	0,0	318,0	III
593	Bartolino	24	0,0	104,0	562,0	666,0	I
594	Kusice	17	0,0	110,0	5,0	115,0	I
595	Kusice	13	340,0	80,0	0,0	420,0	I
596	Kusice	12	0,0	140,0	0,0	140,0	I
597	Kusice	14	936,0	0,0	0,0	936,0	II
598	Kusice	15	936,0	0,0	0,0	936,0	II
599	Kusice	10	0,0	236,0	0,0	236,0	I
600	Kusice	9	0,0	282,0	0,0	282,0	I
601	Kusice	8	0,0	35,0	0,0	35,0	I
602	Kusice	1a	0,0	35,0	0,0	35,0	II
603	Przystawy	43	0,0	6,0	0,0	6,0	I
604	Przystawy	31	270,0	74,0	0,0	344,0	II

605	Przystawy	20	14,0	3,0	0,0	17,0	II
606	Przystawy	19	0,0	140,0	0,0	140,0	III
607	Przystawy	13,,,,,14	0,0	126,0	0,0	126,0	II
608	Przystawy	15	155,0	23,0	0,0	178,0	II
609	Przystawy	10	0,0	500,0	0,0	500,0	II
610	Ostrowiec	49	402,0	20,0	0,0	422,0	II
611	Ostrowiec	45	0,0	112,0	0,0	112,0	II
612	Ostrowiec	44	0,0	5,0	0,0	5,0	I
613	Ostrowiec	80a	180,0	62,0	0,0	242,0	II
614	Ostrowiec	52	0,0	66,0	0,0	66,0	I
615	Ostrowiec	13	12,0	220,0	0,0	232,0	I
616	Ostrowiec	13a	216,0	145,0	0,0	361,0	II
617	Ostrowiec	14	422,0	185,0	6,0	613,0	I
618	Białęcino	1	0,0	282,0	0,0	282,0	II
619	Białęcino	2	0,0	248,0	0,0	248,0	II
620	Białęcino	3	0,0	76,0	0,0	76,0	II
621	Białęcino	5	0,0	30,0	0,0	30,0	II
622	Białęcino	6	0,0	584,0	6,0	590,0	I
623	Ostrowiec	80	0,0	30,0	0,0	30,0	I
624	Ostrowiec	79	216,0	150,0	0,0	366,0	II
625	Ostrowiec	82	0,0	136,0	0,0	136,0	II
626	Białęcinniec	2	0,0	90,0	10,0	100,0	I
627	Białęcino	10	0,0	472,0	2,0	474,0	I
628	Białęcino	13	0,0	134,0	9,0	143,0	I
629	Białęcino	na wprost 13	0,0	80,0	0,0	80,0	II
630	Białęcino	15	0,0	152,0	0,0	152,0	II
631	Święcianowo	22	0,0	177,0	0,0	177,0	II
632	Święcianowo	31	0,0	140,0	0,0	140,0	I
633	Święcianowo	34	0,0	35,0	0,0	35,0	II
634	Święcianowo	35	0,0	62,0	0,0	62,0	II
635	Święcianowo	37	0,0	84,0	0,0	84,0	II
636	Sulechówko	8	405,0	123,0	0,0	528,0	II
637	Witosław	5	6,0	278,0	0,0	284,0	II
638	Witosław	3	9,0	24,0	5,0	38,0	I
639	Witosław	4	9,0	0,0	0,0	9,0	II
640	Zielenica	13	0,0	60,0	6,0	66,0	I
641	Zielenica	11	6,0	290,0	6,0	302,0	I
642	Zielenica	5	9,0	44,0	0,0	53,0	I
643	Nowy Żytnik	5	283,0	140,0	0,0	423,0	II
644	Zalesie	7	0,0	62,0	0,0	62,0	II
645	Zalesie	Obok 10	0,0	170,0	0,0	170,0	II
646	Wodzisław	1	0,0	168,0	0,0	168,0	II
647	Darskowo	6	0,0	170,0	150,0	320,0	I
648	Darskowo	15	0,0	256,0	0,0	256,0	II
649	Darskowo	8	0,0	63,0	0,0	63,0	II
650	Witosław	5	6,0	278,0	0,0	284,0	II
651	Witosław	3	9,0	38,0	5,0	52,0	I
652	Witosław	4	9,0	0,0	0,0	9,0	II
653	Sulechowo	4	14,0	207,0	0,0	221,0	II
654	Sulechowo	5	4,5	0,0	0,0	4,5	II
655	Sulechowo	6	0,0	152,0	0,0	152,0	II

656	Sulechowo		7	135,0	100,0	0,0	235,0	II
657	Sulechowo		8	0,0	70,0	0,0	70,0	I
658	Sulechowo		9	0,0	110,0	0,0	110,0	III
659	Sulechówko		2	0,0	272,0	0,0	272,0	II
660	Sulechówko		13	0,0	385,0	0,0	385,0	I
661	Sulechowo		11	0,0	13,0	5,0	18,0	I
662	Sulechowo		35	0,0	418,0	0,0	418,0	II
663	Sulechowo		39	0,0	9,0	20,0	29,0	I
664	Sulechowo		43	295,0	6,0	0,0	301,0	III
665	Kusice	A1		0,0	1150,0	0,0	1150,0	II
666	Kusice	B1		0,0	1150,0	0,0	1150,0	II
	RAZEM			42559	125211	4497,9	172268	

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze PŁYTKI KARO

l.p.	Miejscowość, ulica	nr	[m ²] bud. miesz.	[m ²] bud. gosp.	[m ²] azbest luzem	Razem na posesji m ²	pilność og. dla posesji (I,II,III)
1	Przystawy	25		62	0	62	II
2	Laski	6		40	0	40	I
3	Sulechówko	13	640	0	0	640	I
	RAZEM		640	102	0	742	

OSOBY FIZYCZNE – budynki mieszkalne i gospodarcze


PŁYTY AZBESTOWO- CEMENTOWE, PŁASKIE, ACEKOL

l.p.	Miejscowość, ulica	nr	[m ²] bud. miesz.	[m ²] bud. gosp.	[m ²] azbest luzem	Razem na posesji m ²	pilność og. dla posesji (I,II,III)
1	Kosierzewo	15	0	2,5		2,5	I
2	Kawno	2	0	45	0	45	I
3	Karwice	21	0	0	2,5	2,5	I
4	Podgórci	18	0	0	1	1	I
	RAZEM		0	47,5	3,5	51	

10.4. Baza danych problematyki azbestowej

Na zlecenie Ministerstwa Gospodarki została utworzona strona internetowa www.bazaazbestowa.pl, z której zasobów mogą korzystać wszystkie jednostki samorządu terytorialnego. Jest to narzędzie informatyczne przeznaczone do prowadzenia inwentaryzacji na poziomie gminy i województwa.

BAZA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST



MINISTERSTWO GOSPODARKI

Baza wyrobów i odpadów zawierających azbest jest narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Dane dotyczące inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest będących w posiadaniu osób fizycznych gromadzone są w gminach, natomiast osoby prawne przekazują analogiczne dane bezpośrednio marszałkowi. Zbiór zagregowanych informacji z gmin oraz zbiór zagregowanych informacji przedkładanych marszałkowi stanowi zawartość wojewódzkiej bazy danych. Ilość wyrobów planowanych do usunięcia w danym roku kalendarzowym określa ilość przewidzianych do wytworzenia odpadów zawierających azbest, które unieszkodliwiane będą przez składowanie w danym roku. Zagregowane dane z baz wojewódzkich stanowią jeden z podstawowych elementów monitoringu realizacji zadań objętych „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Zbiór informacji o wyrobach zawierających azbest dostępny jest dla osób uprawnionych, posiadających login i hasło. Ogólnodostępne są zbiory zawierające informacje o: firmach: - uprawnionych do wykonywania prac w kontakcie z azbestem,- posiadających zezwolenie na transport odpadów zawierających azbest, jednostkach, wykonujących usługi w zakresie identyfikacji azbestu i oznaczania zawartości azbestu w wyrobach i w środowisku, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest, obowiązujących aktach prawnych, sposobie przedkładania informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest przez ich właścicieli.

10.5. Określenie rejonów szczególnie zagrożonych wyrobami zawierającymi azbest

Do określenia rejonów szczególnie zagrożonych wyrobami zawierającymi azbest przyjęto założenie, że są to:

- miejsca gdzie użytkowane są wyroby zawierające azbest o stopniu pilności I,
- miejsca występowania magazynowania odpadów zawierających azbest luzem.

W związku z powyższymi rejonami szczególnie zagrożonymi wyrobami i odpadami zawierającymi są ich miejsca użytkowania wyrobów i miejsca magazynowania odpadów.

10.6. Określenie dalszego sposobu gospodarki odpadami azbestowymi z uwzględnieniem ich transportu oraz możliwościami ich unieszkodliwiania

10.6.1. Obowiązki wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest

- **Obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest:**

obowiązki wytwórcy odpadów wynikające z ustawy o odpadach:

- opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest (jeśli wytwarza odpady azbestowe w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie),
- uzyskanie decyzji zatwierdzającej program j.w. przez właściwego marszałka województwa lub starostę,
- opracowanie i przedłożenie informacji o wytwarzanych odpadach zawierających azbest oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami w terminie 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów zawierających azbest (poniżej 0,1 Mg/rok),
- prowadzenie ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych oraz ewidencję miejsc przeznaczenia odpadów,
- przedłożenie informacji zbiorczej o rodzajach i ilościach odpadów oraz sposobach gospodarowania nimi marszałkowi województwa właściwemu ze względów na miejsce wytwarzania w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy,
- zawarcie umowy lub porozumienia na transport i unieszkodliwianie odpadów azbestowych.

obowiązki wytwórcy odpadów w wyniku prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wynikające z aktów prawnych dotyczących azbestu oraz ochrony przed jego szkodliwością:

- uzyskanie odpowiednio zezwolenia, pozwolenia, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia organowi informacji o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających

- azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzeganie procedur dotyczących bezpiecznego postępowania,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informację o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na usunięciu wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy, które powinno zawierać:
 - rodzaj lub nazwę wyrobów zawierających azbest,
 - termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac,
 - adres obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej,
 - kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest,
 - określenie liczby pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem,
 - zobowiązanie wykonawcy prac do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót,
 - zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - usuwanie wyrobów zawierających azbest w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia,
 - stosowanie opakowania i przygotowania odpadów zawierających azbest do transportu,
 - zapewnienie ochrony pracowników zatrudnionych przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest przed szkodliwym działaniem włókien azbestu i pyłu zawierającego azbest,

- oczyszczenie terenu z pyłu azbestowego i złożenie właścicielowi, użytkownikowi lub zarządcy obiektu, dokumentu stwierdzającego o prawidłowości wykonania prac i o oczyszczeniu z azbestu.

10.6.2. Transport odpadów zawierających azbest

Zbieranie, transport wyrobów zawierających azbest:

- wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów,
- posiadacz odpadów (w tym również wytwórca odpadów) może przekazywać odpady wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami,
- zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów miejsce odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć te odpady,
- prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć te odpady do posiadacza odpadów, który został mu wskazany przez zlecającego usługę,
- prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów oraz prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wymaga uzyskania zezwolenia,
- zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów wydaje starosta w drodze decyzji na wniosek:
 - w przypadku zbierania - starosta właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów,
 - w przypadku transportu - starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.
- prowadzący działalność wyłącznie w zakresie transportu odpadów prowadzi ewidencję z zastosowaniem tylko karty przekazania odpadów i jest obowiązany do poświadczenia na karcie przekazania tej usługi,
- do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednie przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych,
- transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, dla których przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie ustalają szczególnych warunków przewozowych, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska.

10.6.3. Możliwości i miejsca składowania odpadów zawierających azbest

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów wydawane jest w trybie ustawy o odpadach, natomiast w przypadku unieszkodliwiania odpadów azbestowych aktualnie na terenie Polski dopuszczone jest ich składowanie na oddzielnych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych kwaterach na terenie składowisk innych niż obojętne, unieszkodliwianie metodami fizykochemicznymi oraz składowanie odpadów zawierających azbest pod ziemią.

W województwie zachodniopomorskim składowisko odpadów azbestowych zlokalizowane jest w Sianowie. Składowisko w Sianowie administrowane jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Komunalna, 75-724 Koszalin. Zakład zarządza m.in. nowoczesnym składowiskiem odpadów (składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne z kwaterami na odpady niebezpieczne i składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest) wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Na składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest przyjmowane są odpady o kodach:

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Również na terenie województwa zachodniopomorskiego eksploatowane jest składowisko odpadów Dalsze, gm. Myślibórz, „Eko-Myśl”.

Wykaz pozostałych składowisk bądź wydzielonych kwater przyjmujących odpady zawierające azbest dostępny jest w bazie utworzonej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki - strona internetowa www.bazaazbestowa.pl

11. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjmuje, że usunięcie wyrobów azbestowych ma zostać zakończone do 2032 r.

Pomyślna realizacja *Programu* zależy od zaangażowania organów administracji państwowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Opracowując „Programem postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Malechowo” uwzględniono politykę, cele i zadania:

- „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”
- Planu gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego

Ustalając politykę, cele i zadania „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo” kierowano się zasadami:

- dokładnej, szczegółowej wiedzy w zakresie występowania wyrobów i odpadów azbestowych na terenie Gminy Malechowo,
- zapobiegania narażenia na ekspozycję pyłu azbestowego ludzi i środowiska,
- realności przyjmowanych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych na terenie Gminy Malechowo
- współpracy w rozwiązaniu „problematyki azbestowej” na poziomie regionalnym i poziomie Gminy Malechowo.

Przyjęto następujące zadania w zakresie realizacji „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo”:

- Wprowadzenie zapisów w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest do regulaminu o utrzymaniu czystości i porządku na terenie Gminy Malechowo,
- Opracowanie zasad współfinansowania i wsparcia finansowego w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest, w tym regulaminu przyznawania dotacji/dofinansowania kosztów związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej na terenie Gminy Malechowo, wzoru wniosku dla osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej

o dofinansowanie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo, wzoru umowy z Wnioskodawcą o dofinansowanie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo, wzór umowy z Wykonawcą związanej z demontażem wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest w obiektach Gminy Malechowo,

- Ustalenie zasad i możliwości odbioru odpadów azbestowych,
- Ustalenie kolejności usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- Oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej z wyrobów zawierających azbest,
- Oczyszczanie pozostałych obiektów, urządzeń i instalacji z wyrobów zawierających azbest,
- Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne),
- Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo
- Monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo”

12. HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	Zadania	Koszty źródło finansowania odpowiedzialny za realizację	Termin
1.	Wprowadzenie zapisów w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest do regulaminu o utrzymaniu czystości i porządku na terenie Gminy Malechowo	bez kosztów Gmina Malechowo	2009 - 2010
2.	Opracowanie zasad współfinansowania i wsparcia finansowego w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	bez kosztów Gmina Malechowo	2009 - 2010
3.	Ustalenie zasad i możliwości odbioru odpadów azbestowych	bez kosztów Gmina Malechowo	2009 - 2010
4.	Ustalenie kolejności usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	bez kosztów Gmina Malechowo	2009 - 2010
5.	Oczyszczanie obiektów osób fizycznych z wyrobów i odpadów zawierających azbest	5 155,5 tys. (szczegóły pkt.13) gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki właścicieli nieruchomości, inne, właściciele nieruchomości, Gmina Malechowo	2009 - 2032

6.	Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową tj. o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne)	wg potrzeb gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej środki właścicieli nieruchomości, inne, właściciele nieruchomości, Gmina Malechowo	Systematycznie 2009 - 2032
7.	Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo	wg potrzeb gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej Gmina Malechowo	2009- 2032
8.	Aktualizacja „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo”	W przypadku zaistnienia konieczności gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej Gmina Malechowo	2009- 2032
9.	Monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo”	bez kosztów Gmina Malechowo	na bieżąco
10.	Aktualizacja oceny ilości, występowania i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Malechowo	wg potrzeb gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej Gmina Malechowo	2009-2032

13. KOSZTY USUNIĘCIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z OBIEKTÓW OSÓB FIZYCZNYCH

Koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych określono na podstawie przeprowadzonej diagnozy aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest jak również szczegółowej inwentaryzacji tych wyrobów.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych i szacunek kosztów nowych inwestycji z obiektów osób fizycznych (nowe pokrycia dachowe i nowe rurociągi) przedstawiono poniżej.

W kosztach uwzględniono:

- dane z diagnozy stanu użytkowania wyrobów,
 - koszty demontażu, usuwania wyrobów,
 - koszty transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- oraz, co jest istotne w przypadku usuwania wyrobów azbestowych z pokryć dachowych obiektów osób fizycznych, koszty nowych pokryć dachowych.

Szacunek kosztów realizacji Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Malechowo koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych

Lp.	Rodzaj obiekt/rodzaj wyrobu/ odpady	Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest [tys. PLN]	Szacunkowe koszty nowego pokrycia [tys. PLN]
1.	Wyroby zawierające azbest z obiektów osób fizycznych Płyty faliste	5 073,4	8 065,3
2.	Wyroby zawierające azbest z obiektów osób fizycznych Płyty karo	29,7	35,6
3.	Wyroby zawierające azbest z obiektów osób fizycznych Płyty płaskie	0,12	0,2
4.	Odpady-luzem, zawierające azbest z obiektów osób fizycznych	52,3	0,0
	RAZEM	5 155,5	8 101,1

14. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

14.1. Wstęp

Zarządzanie „Programem postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Malechowo” odnosi się do jego wdrożenia i realizacji, monitoringu i oceny realizacji programu.

Przyjętymi zasadami wdrażania i realizacji programu są:

- zasada odpowiedzialności za wdrożenie programu - tj. wybór osoby (osób), lub jednostki odpowiedzialnej(ych) za realizację programu,
- zasada spójności z programami i planami na poziomie kraju, województwa, powiatu, Gminy Malechowo,
- zasada aktualizacji programu,
- zasada współpracy w realizacji programu zarówno z organami szczebla publicznego i prywatnego,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji w zakresie realizacji programu społeczeństwa i bezpośrednich uczestników w realizacji programu.

14.2. Określenie wskaźników monitorowania i oceny skuteczności realizacji programu

Poniżej przedstawiono listę wskaźników przyjętych do oceny wdrażania i realizacji programu.

Niniejsza tabela zostanie i będzie uzupełniana po wdrożeniu niniejszego programu w trakcie jego realizacji.

Wskaźniki monitorowania i oceny skuteczności realizacji

„Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest
na terenie Gminy Malechowo”

Lp	Wskaźnik	Jednostka	Wielkość obecna	Wielkość wynikająca z realizacji programu
I WSKAŹNIKI ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ				
1.	Liczba, jakość i skuteczność wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno-informacyjnych z zakresu usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	ilość/opis		
2.	Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z „problematyką azbestową”	ilość/opis		
3.	Szkolenia kadry administracyjnej jednostek samorządowych, firm budowlano-montażowych w zakresie „problematyki azbestowej”	ilość/opis		
4.	Inicjatywy społeczności lokalnych w zakresie „problematyki azbestowej”	ilość/opis		
5.	Interwencje podejmowania przez jednostki kontrolne (Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcja Sanitarna, PIP)	ilość/opis		

II WSKAŹNIKI PRESJI ŚRODOWISKOWEJ III WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ ODPADAMI				
Lp	Wskaźnik	Jednostka	Wielkość obecna	Wielkość wynikająca z realizacji programu
1.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji z wyrobami zawierającymi azbest	szt.		
2.	Stopień pilności w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest: I II III	%		
3.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji objętych zabezpieczeniem wyrobów(zabudowa wyrobów)	szt.		
4.	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji objętych usuwaniem wyrobów	szt.		
5.	Wskaźnik zabezpieczanych i usuwanych wyrobów	m ² , Mg, kg		
6.	Ilość wytworzonych odpadów azbestowych	Mg.		
8.	Ilość odpadów składowana przeznaczona do składowania	Mg		

14.3. Określenie sposobu monitorowania i zarządzania programem

Do głównych zadań monitorowania i zarządzania programem należy;

- gromadzenie danych i informacji w zakresie problematyki azbestowej, w tym ilość i stan wyrobów zawierających azbest,
- cykliczna kontrola stopnia realizacji programu wraz ze sprawozdawczością z realizacji programu (sprawozdanie dla Rady Miasta, marszałek województwa),
- współpraca z marszałkiem województwa, starostą powiatu, z mediami,
- nadzór nad wykorzystywanymi środkami przeznaczonymi na realizację programu.

15. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU - ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Sposób i źródło finansowania zadań realizowanych w ramach „Programem postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Malechowo” uzależniony jest od możliwości finansowych Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przy udziale Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Możliwości pozyskiwania środków finansowych ze źródeł krajowych, zwłaszcza z odpowiednich funduszy Unii Europejskiej przedstawiono w poradniku „Stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest” wydanym przez Ministerstwo Gospodarki, Departament Przemysłu, Warszawa 2006.

W 2008 r. na zlecenie Ministerstwa Gospodarki został opracowany i rozesłany do wszystkich samorządów poradnik dotyczący finansowania usuwania azbestu.

Również w 2009r. na zlecenie Ministerstwa Gospodarki został opracowany i rozesłany do wszystkich samorządów poradnik dotyczący finansowania usuwania azbestu.

16. ZAŁĄCZNIKI

- wykaz firm posiadających decyzję zatwierdzającą Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi na terenie powiatu sławieńskiego (dot. odpadów zawierających azbest), w tym wykaz firm posiadających zezwolenie na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest i wykaz firm posiadających zezwolenie budowlane na wykonywanie prac remontowo-budowlanych w zakresie zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest (w załączeniu),
- wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (w załączeniu),
- wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (w załączeniu),
- wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone (w załączeniu).

**WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH DECYZJĘ STAROSTY SŁAWIEŃSKIEGO
ZATWIERDZAJĄCĄ PROGRAM GOSPODARKI ODPADAMI
Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI POLEGAJĄCEJ NA WYKONANIU
PRAC ROZBIÓRKOWYCH, REMONTOWYCH, BUDOWLANYCH
NA TERENIE POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO**

1. Agencja Remontowo-Budowlana PRO DOMO Katarzyna Federkiewicz 75-380 Koszalin ul. Śmiała ,7, tel. 504 158 607
2. GAJAWI PPHU Gabriel Rogut 90-553 Łódź ul. Kopernika 56/60, tel. 501 028 153
3. Zakład Dekarski Bogumił Słowak Krzysztof Stachniczek 76-200 Słupsk ul. Zygmunta Augusta 76/85, tel. 059 842 12 77, 606 226 836
4. Zakład Remontowo-Budowlany Waldemar Wojdon 86-010 Koronowo ul. Okrężna 6, tel. 052 382 89 95
5. Usługi Dekarskie i Ogólnobudowlane Jan Pytlos 76-251 Kobylnica Bolesławce ul. Akacyjowa 2a
6. ALBEKO Sieger Sp. J. 87-510 Kotowy gm. Skrwilno, tel. 054 280 02 88
7. MAXMED Zakład Usługowo-Handlowy Marcin Murzyn 84-230 Rumia ul. Źródlana 4, tel.058 671 85 63
8. Zakład Remontowo-Budowlany Ambroży Sp.J. Wiesława Śliwińska Kazimierz Ambroży 03-982 Warszawa ul. Meissnera 1/3, tel. 022 831 07 64
9. PPHU EKO-MIX 50-950 Wrocław ul. Grabiszyńska 163, tel. 071 361 30 41 wew. 231
10. KOZBUD Zakład Ogólnobudowlany 76-004 Sianów ul. Łubuszan 41a, tel. 094 318 59 07,603 086 255
11. AM Trans progres Sp. z o. o. 61-616 Poznań ul. Sarmacka 7, tel. 061 656 97 37
11. KASTOR Tomasz Janiszewski 67-321 Leszno Górne ul. Kolonia 19b/2, tel. 068 376 65 93
12. Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe LECHBUD Sp. z o. o. 70-777 Szczecin ul. A. Struga 82b, tel. 091 464 46 48
13. E-PIK Usługi Ekologiczne Sp. z o. o. 60-179 Poznań ul. Grunwaldzka 269/1, tel. 061 285 40 74
14. STACON TIS DUSZAK S.J. 07-420 Kadzidło ul. Ogrodowa 5
15. ALGADER Hofman Sp. z o. o. 01-919 Warszawa ul. Wólczyńska 133 budynek 11b, tel. 022 864 94 97, 603 124 853
16. Transport-Metalurgia Sp. z o. o. 97-500 Radomsko ul. Reymonta 62, tel. 044 685 41 35
17. AGROTERM Sp. z o. o. 76-129 Ostrowiec, tel. 094 310 84 12, 310 84 27
18. PHU JUKO Jerzy Szczukocki 97-300 Piotrków Trybunalski ul. Zamurowa 8, tel. 044 732 69 63
19. Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu CARO 22-400 Zamość ul. Zamoyskiego 51, tel. 608 435 133, 084 62 730 13
20. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych 00-515 Warszawa ul. Żurawia 24/7, tel. 022 621 40 64
21. EKOCHEM EKOSERVICE Sp. z o. o. 90-441 Łódź ul. Kościuszki 99, tel. 042 636 97 63
22. Przedsiębiorstwo Budowlane Eugeniusz Tymoszek 76-100 Sławno ul. Chełmońskiego 13, tel. 059 810 34 91
23. Zakład Ogólnobudowlany Andrzej Knap 76-200 Słupsk ul. Romera 12/26 tel. 502 525 936

24. EKO- REMBUD- ZREMB Sp. z o. o. 66-400 Gorzów Wielkopolski ul. Fabryczna 19-20, tel. 095 728 20 10
25. SLAVBUD Sławomir Błedkowski ul. Spławie 1, 76-150 Darłowo tel. 693 335 553
26. Zakład Ogólnobudowlany Ryszard Tracz, ul. Różana, 76-251 Kobylnica, tel. 059 8415186, 502526513
27. Usługi Ogólnobudowlane TWARBUD Jan Twarowski, Tyń 1/4, 76-133 Postomino, tel. 601 682 492
28. Przedsiębiorstwo Budowlane ANBUD Andrzej Burda 76-200 Słupsk, ul. Mickiewicza 39/6, 509 152 999
29. Zakład Ogólnobudowlany Dariusz Nowakowski, ul. Podgórna 12/9, 73-155 Węgorzyno
30. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe WB Wojciech Baran, Włynkowo 13, 76-200 Słupsk, 059 847 13 35, 508 259 059

**Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów
zawierających azbest**

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Miejsce/obiekt/urządzenie budowlane/ instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa/Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien)		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0

IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób prze bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię

.....
Właściciel/Zarządca

.....
Adres

data.....

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. Nr 192, poz. 1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾
I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA**

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}

a) osoba prawna - nazwa, adres

.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

.....

3. Tytuł własności

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

.....

5. Ilość (m³, tony)³⁾

6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji

8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾

.....

.....

(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

-
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącz azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
- 4) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
- 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

**Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie
zostało zakończone**

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾
KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE**

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}

a) osoba prawna - nazwa, adres

.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

.....

3. Tytuł własności

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

.....

5. Ilość (m³, tony)³⁾

6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów

7. Planowane usunięcia wyrobów

a) sposób

b) przez kogo

c) termin

8. Inne istotne informacje o wyrobach⁴⁾

.....

.....

(podpis)

Data

Objaśnienia:

*^o) niepotrzebne skreślić.

1^o) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2^o) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i łącz azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

3^o) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

4^o) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.